

श्रोत: उर्जा खबर, २०१४/०८/०१

चमेलियाको बाँधमा समस्या, विद्युत उत्पादनको समय धकेलियो

परीक्षण उत्पादनको तयारी गरिरहेको ३० मेगावाटको चमेलिया जलविद्युत आयोजनाको बाँधमा समस्या देखिएको छ । दार्चुलामा निर्माण सम्पन्न आयोजनाको बाँधको तल्लो सिभिल संरचनामा समस्या देखिएको हो ।

बाँधमा समस्या देखिएपछि परीक्षण उत्पादन गर्न एक महिना ढिलो हुने आयोजना प्रमुख अजयकुमार दाहालले बताए । उनका अनुसार बाँधको ढोका पूर्णरूपमा बन्द नहुने समस्या देखिएपछि ठेकेदारले मर्मत सुरु गरेको छ ।

‘परीक्षण उत्पादनको तयारी गर्दै थियो,’ उनले **ऊर्जा खबर**सँग भने, ‘बाँधको गेटमा समस्या देखियो । उत्पादन सुरु गर्न एक महिना ढिलो हुन्छ ।’

गेटमा समस्या देखिए पनि सुरुडमा पानी भर्न सुरु गरिएको दाहालले बताए । अबको एक सातामा सुरुड भरेर विद्युतगृहका उपकरण परीक्षण गर्ने पनि उनले बताए ।

यसअघि गत कात्तिक १८ गतेबाट परीक्षण उत्पादन सुरु गरेर मंसिर दोस्रो साताबाट व्यापारिक उत्पादन सुरु गर्ने तय भएको थियो । बाँधको गेटको समस्याले उत्पादनको समय पनि एक महिना पछि सरेको छ ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०७४/०८/०१

तयार भयो बलाँच-अत्तरिया प्रसारण लाइन, एक सातामा चार्ज हुने

दाचुलामा निर्माण सम्पन्न ३० मेगावाटको चमेलिया जलविद्युत आयोजनाको विद्युत राष्ट्रिय प्रसारणमा जोड्ने बलाँच-अत्तरिया १३२ केभी प्रसारण लाइन चार्ज गरिने भएको छ । दक्षिण कोरियाको ऋण लगानीमा सम्पन्न १ सय ३१ किलोमिटर लामो प्रसारण लाइन आगामी साता चार्ज गर्न लागिएको हो ।

चमेलियाको परीक्षण उत्पादन सुरु गर्नुअघि प्रसारण लाइन चार्ज गर्ने तयारी भइरहेको आयोजना प्रमुख अजय कुमार दाहालले बताए । दाहालका अनुसार निजी क्षेत्रले निर्माण गरेर सञ्चालनमा रहेको ८.५ मेगावाटको नौगाड वा अत्तरियाको विद्युत प्रवाह गरेर प्रसारण लाइन चार्ज गरिने छ ।

लाइन चार्ज गर्न एशियाली विकास बैंकको प्राविधिक समुहले सेटिड मिलाएपछि प्रसारण लाइन विद्युत प्रवाहका लागि तयार हुने नेपाल विद्युत प्राधिकरणले जनाएको छ ।

बलाँच-अत्तरिया महाकाली करिडोरलाई उत्तर र दक्षिणमा जोड्ने पहिलो र एकमात्र प्रसारण लाइन हो ।

प्रसारण लाइनको डबल सर्किट टावर निर्माण गरिएको भए पनि अहिले सिङ्गल सर्किट लाइन मात्र जडान गरेर संचालन गर्न लागिएको छ । डबल सर्किट लाइन जोड्ने काम चालु आर्थिक वर्षभित्रै सुरु गर्ने प्राधिकरणको तयारी छ । यो प्रसारण लाइन चार्ज भएपछि चमेलियासहित निजी क्षेत्रले निर्माण गरिरहेको २ सय मेगावाट विद्युत राष्ट्रिय प्रसारणमा जोड्न बाटो खुल्ने छ ।

प्रसारण लाइनमा चमेलियासहित ८६ मेगावाटको चमेलिया छतिसगाड, ४० मेगावाटको माथिल्लो चमेलिया, ८.५ मेगावाटको नौगाड, ५४ मेगावाटका कालंगागाडका आयोजनाको विद्युत राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिने छ ।

श्रोत: नागरीक, २०१४/०८/०२

पश्चिम सेती निर्माण गर्न लगानी सम्झौता

बहुचर्चित सात सय ५० मेगावाट क्षमताको पश्चिम सेती जलविद्युत् आयोजना निर्माणका लागि नेपाल विद्युत् प्राधिकरण र चाइना थ्री गर्जेज इन्टरनेसनल कर्पोरेसनबीच संयुक्त लगानी सम्झौता भएको छ ।

प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङ र चाइना थ्री गर्जेज इन्टरनेसनल कर्पोरेसनका प्रतिनिधिले बिहीबार जेभिएमा हस्ताक्षर गरेका हुन् । यो सम्झौतासँगै २० वर्षभन्दा बढीदेखि चर्चामा सीमित आयोजना निर्माणको बाटोमा अघि बढेको प्राधिकरणको भनाइ छ ।

लगानी बोर्डले जेभिए अनुमोदन गरेपछि आयोजना निर्माणका लागि पश्चिम सेती जलविद्युत् कम्पनी खोलिने प्राधिकरणका प्रवक्ता प्रवल अधिकारीले जानकारी दिए । कम्पनीमा प्राधिकरणको २५ प्रतिशत र थ्री गर्जेजको ७५ प्रतिशत शेयर रहनेछ । कम्पनीले स्थानीयबासीलाई १० प्रतिशत शेयर दिनेछ ।

प्राधिकरणले लगानी गर्न २५ प्रतिशत रकम जुट्न नसके चिनियाँ एक्जिम बैंकबाट सहूलित ब्याजदरमा ऋण लिन थ्री गर्जेजले सहयोग गर्ने प्रावधान सम्झौतापत्रमा व्यवस्था छ । आयोजनाको अनुमानित लागत एक खर्ब ६० अर्ब रुपैयाँ छ ।

आयोजनाको लगानी २५ प्रतिशत इक्विटी र ७५ प्रतिशत ऋणबाट जुटाउने प्रस्ताव छ । बोर्डले आयोजनामा विदेशी लगानी स्वीकृत गरिसकेको छ । नेपालभित्रै विद्युत् खपत हुने गरी सार्वजनिक-निजी साझेदारी (पिपिपी) मोडलमा यो आयोजना निर्माण गर्न लागिएको हो ।

कम्पनी सञ्चालक समितिमा रहने पाँच सदस्यमध्ये तीनजना चाइना थ्री गर्जेज इन्टरनेसनलबाट, एकजना प्राधिकरणबाट र एकजना दुवै पक्षको सहमतिमा छनोट गरिएका स्वतन्त्र व्यक्ति रहने प्रवक्ता अधिकारीले जानकारी दिए ।

प्राधिकरण र थ्री गर्जेजबीच गत माघमा जेभिएमा प्रारम्भिक हस्ताक्षर भएको थियो । प्राधिकरण सञ्चालक समितिले प्रारम्भिक हस्ताक्षर भएको तेस्रो दिनमै त्यसलाई अनुमोदन गरेको थियो । चाइना थ्री गर्जेज इन्टरनेसनल कर्पोरेसनले भने धेरै पछि अनुमोदन गरेको थियो । दुवै संस्थाको बोर्डबाट पारित भएपछि जेभिएमा हस्ताक्षर हुने व्यवस्था थियो ।

२०७१ को साउनबाट निर्माण सुरु गरी २०७६ पुसको दोस्रो साता सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखी ऊर्जा मन्त्रालय र चाइना थ्री गर्जेज इन्टरनेसनल कर्पोरेसनबीच १७ फागुन ०६८ मा समझदारी भएको थियो । अस्ट्रेलियन कम्पनी स्मेकले यो आयोजना १५ वर्ष ओगटेको थियो ।

आयोजना अध्ययनका क्रममा अहिलेसम्म भएको खर्च कम्पनी स्थापनापछि आयोजनाको लगातमा पुँजीकरण गर्नुपर्ने हुन्छ । 'अहिलेसम्मको खर्च पुँजीकरण गर्न राष्ट्र बैंकले स्वीकृति दिनुपर्छ,' प्रवक्ता अधिकारीले भने, 'त्यसपछि कम्पनी खडा हुनेछ ।'

पुँजीकरणको स्वीकृति दिन लगानी बोर्डले राष्ट्र बैंकलाई लिखित आग्रह गरिरहेको छ । तर, अहिलेसम्म कुनै निर्णय नभएको बोर्डले जनाएको छ । राष्ट्र बैंकले स्वीकृति दिएपछि मात्रै अहिलेसम्म भएको खर्च लागतमा पुँजीकरण हुनेछ ।

चिनियाँ कम्पनीले आयोजनास्थलसम्म पुग्ने सडक सुदृढीकरण, कर्मचारी आवास बनाउन, आयोजना स्थलको

भौगर्भिक अन्वेषणका लागि ड्रिलिङ लगायत काम आफ्नै खर्चमा गरिरहेको छ । आयोजनाको अध्ययन कम्पनीमार्फत गर्ने समझदारी भएको थियो ।

श्रोत: कारोबार, २०७४/०८/०३

तामाकोसीको सुरुङ अहिलेसम्मकै लामो

भीम गौतम

निर्माण सम्पन्न भएका आयोजनाहरूमध्ये सबैभन्दा लामो सुरुङ रहेको माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनाको मुख्य सुरुङको आइतबार निर्माण पूरा (ब्रेक थ्रु) हुँदैछ । राष्ट्रिय गौरवको ४ सय ५६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोसी स्वदेशी लगानीमा निर्माण भइरहेको अहिलेसम्मकै ठूलो जलविद्युत् आयोजना हो । आयोजनाको ८.४ किलोमिटर मुख्य सुरुङ रहेको आयोजनाको 'ब्रेक थ्रु' औपचारिक कार्यक्रम गरी निर्माणस्थल दोलखामा आइतबार हुन लागेको हो । अडिट, टेलरेस, हेडरेस गरी १८.५ किलोमिटर सुरुङ रहेको आयोजनाको ८.४ किलोमिटर मुख्य सुरुङको ब्रेक थ्रु आइतबार हुन लागेको आयोजना प्रमुख विज्ञानप्रसाद श्रेष्ठले जानकारी दिए । "जलविद्युत् आयोजनामा सबैभन्दा चुनौतीपूर्ण कामका रूपमा रहेको सुरुङको ब्रेक थ्रु हुँदैछ," उनले भने, "आयोजनाका लागि यो एउटा उपलब्धिमूलक सफलता हो ।" सुरुङको ब्रेक थ्रुपछि यसको लाइनिङ लगायतका कार्य सम्पन्न गर्न करिब ६ महिना लाग्ने अनुमान छ । निर्माण सम्पन्न भएका आयोजनाहरूमध्ये सबैभन्दा लामो सुरुङ रहेको माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनाको मुख्य सुरुङको आइतबार निर्माण पूरा (ब्रेक थ्रु) हुँदैछ । राष्ट्रिय गौरवको ४ सय ५६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोसी स्वदेशी लगानीमा निर्माण भइरहेको अहिलेसम्मकै ठूलो जलविद्युत् आयोजना हो । आयोजनाको ८.४ किलोमिटर मुख्य सुरुङ रहेको आयोजनाको 'ब्रेक थ्रु' औपचारिक कार्यक्रम गरी निर्माणस्थल दोलखामा आइतबार हुन लागेको हो । अडिट, टेलरेस, हेडरेस गरी १८.५ किलोमिटर सुरुङ रहेको आयोजनाको ८.४ किलोमिटर मुख्य सुरुङको ब्रेक थ्रु आइतबार हुन लागेको आयोजना प्रमुख विज्ञानप्रसाद श्रेष्ठले जानकारी दिए । "जलविद्युत् आयोजनामा सबैभन्दा चुनौतीपूर्ण कामका रूपमा रहेको सुरुङको ब्रेक थ्रु हुँदैछ," उनले भने, "आयोजनाका लागि यो एउटा उपलब्धिमूलक सफलता हो ।" सुरुङको ब्रेक थ्रुपछि यसको लाइनिङ लगायतका कार्य सम्पन्न गर्न करिब ६ महिना लाग्ने अनुमान छ । प्राधिकरणका अनुसार हालसम्म निर्माण सम्पन्न भएको १ सय ४४ मेगावाटको कालीगण्डकी ए जलविद्युत् आयोजनाको ५.९ किलोमिटर सुरुङ छ भने ६९ मेगावाटको मरुयाङ्दीको ७.१ किलोमिटर, ७० मेगावाटको मध्यमरुयाङ्दीको ५.९ किलोमिटर र प्रथम कुलेखानी जलाशयको ६.२ किलोमिटर सुरुङ रहेको छ । त्यसैगरी, निजी क्षेत्रबाट निर्माण सम्पन्न भएको ६० मेगावाटको खिम्ती जलविद्युत् आयोजनाको सुरुङ ७.४ किलोमिटरको छ । प्राधिकरणको तथ्यांकको आधारमा आइतबार ब्रेक थ्रु हुन लागेको सुरुङ जलविद्युत् आयोजनातर्फको सबैभन्दा लामो हो । अन्य पूर्वाधारतर्फ भने मेलम्ची खानेपानी आयोजनाको सुरुङ करिब २७ किलोमिटरको छ तर अझै निर्माण सम्पन्न भइसकेको छैन । ३५ अर्ब सुरुको लागत हाल बढेर ४२ अर्ब पुगेको आयोजनाको निर्माण आगामी असारभित्र सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । नेपाल विद्युत् प्राधिकरणको सहायक कम्पनी 'अपर तामाकोसी हाइड्रोपावर कम्पनी' गठन गरी कर्मचारी सञ्चय कोष, नागरिक लगानी कोष, बिमा समिति, नेपाल टेलिकम लगायतको ऋण र स्वपुजी (सेयर) मा निर्माण हुन लागेको नेपालको यो सबैभन्दा ठूलो आयोजना हो । कर्मचारी सञ्चय कोषको १० अर्ब, नेपाल टेलिकमको ६ अर्ब, नागरिक लगानी कोषको दुई अर्ब र राष्ट्रिय बीमा संस्थानको दुई अर्ब रूपैयाँ लगानी आयोजनामा छ । १० महिनाभित्र तामाकोसीले विद्युत् उत्पादन गरिसक्ने गरी निर्माण कार्य अघि बढिरहेको विद्युत् प्राधिकरणका प्रवक्ता प्रवल अधिकारीले जानकारी दिए । २०६७ सालदेखि निर्माण सुरु भएको आयोजना भूकम्प र नाकाबन्दीको कारण समयमै पूरा हुन नसकी दुई वर्ष ढिला भएको आयोजनाले जनाएको छ । आयोजनाबाट २ अर्ब २८ करोड युनिट बराबरको

विद्युत् उत्पादन हुनेछ । आयोजनाका अनुसार सिभिलतर्फको काम करिब ९० प्रतिशत सकिए पनि सिन्धुपाल्चोकको खाडीचौरदेखि दोलखाको सिंगटीसम्मको सडक निर्माणाधीन अवस्थामा रहेकोले इलेक्ट्रोमेकानिकलका लागि आवश्यक सामानहरू आयोजना स्थलमा पुऱ्याउने कार्यमा भने ढिलाइ भइरहेको छ ।

श्रोत: ऊर्जा खबर, २०१४/०८/०३

४ सय ५६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोसीको सुरुङ छेडियो, एक वर्षभित्र बिजुली बल्ने

दोलखामा निर्माणाधीन बहुप्रतिक्षित ४ सय ५६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत आयोजनाको सुरुङ छेडिएको छ । आयोजनाको साढे ८ किलोमिटर लामो मुख्य सुरुङ आज (आइतबार) बिहान ८.३० बजे छेडिएको हो । ऊर्जा सचिव अनुपकुमार उपाध्यायले १.९ मिटर सुरुङ पूरा गर्न निर्देशन दिएपछि अन्तिम विस्फोट गराइएको छ । मुख्य सुरुङ छेडिएसँगै आयोजनाको सहायक (अडिट)सहित १८.२ किलोमिटर सुरुङको काम पूरा भएको छ । सुरुङ छेडिने अन्तिम दिनलाई लक्षित गरी ऊर्जा सचिव उपाध्याय, सहसचिव द्वय दिनेशकुमार घिमिरे प्रविण अर्याल तथा नेपाल विद्युत प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङसहितको टोली आयोजना स्थल पुगेको छ ।

अहिलेसम्म आयोजनाको ९३ प्रतिशत निर्माण पूरा भएको छ । सुरुङ पूरा भएपछि सफाई तथा कंक्रीटिङको काम सुरु गरिने आयोजनाले जनाएको छ ।

आयोजनाबाट २०७५ पुसमा विद्युत उत्पादन सुरु गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । उत्पादित विद्युत विद्युतगृहदेखि ४७ किलोमिटरको दूरीमा निर्माण हुने २२०/१३२ केभी न्यू-खिम्ती सबस्टेसनमा जोडिनेछ ।

गोंगर-खिम्ती २२० केभी प्रसारण लाइनका १ सय २७ टावरमध्ये अधिकांशको जग निर्माण गर्ने काम पनि पूरा भएको आयोजनाले जनाएको छ । २०६७ भदौमा सुरु भएको निर्माण ५ वर्ष १० महिनामा पूरा गर्ने लक्ष्य थियो । तर, २०७२ बैशाखमा गएको विनाशकारी भूकम्प र भारतले गरेको नाकाबन्दीका कारण आयोजनाको समय करिब दुई वर्ष लम्बिएको छ ।

समय लम्बिएसँगै यसको लागत पनि थपिएको छ । सुरुमा कूल लागत ३५ अर्ब २९ करोड रुपैयाँ अनुमान गरिएको थियो । पछि लागत संशोधन गरी ४० अर्ब रुपैयाँ पुग्ने भएको छ । भूकम्प, नाकाबन्दीको असर र अमेरिकी डलरमा आएको उतारचढावका कारण लागत करिब ६० अर्ब रुपैयाँ पुग्ने अनुमान छ ।

६० अर्ब रुपैयाँ पुगे पनि प्रतिमेगावाट लागतका हिसाबले आयोजना सस्तो हुनेछ । उक्त लागतमा तामाकोसीको प्रतिमेगावाट लागत करिब १३ करोड रुपैयाँ हुनेछ । अहिले निजी क्षेत्रले निर्माण गर्ने आयोजनाको लागत १८ करोडदेखि २० करोड रुपैयाँ पुग्ने गरेको छ ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७४/०८/०३

काबेलीको विद्युत् माघसम्ममा

ताप्लेजुङ र पाँचथरको सीमावर्ती काबेली खोलामा निर्माणाधीन २५ मेगावाट क्षमताको काबेली 'बी १' जलविद्युत् आयोजनाको माघसम्ममा उत्पादन हुने भएको छ । प्रवर्द्धक अरुण काबेली पावरले आयोजनाको ९५ प्रतिशत काम पूरा भएको जनाएको छ ।

विद्युतगृहमा उपकरण जडान गरेपछि तीन महिनाभित्र विद्युत् उत्पादन गर्ने कम्पनीले जनाएको छ । पाँचथरको याङवरक गाउँपालिकाको थर्पु र ताप्लेजुङको सिदिङवा गाउँपालिका थेचम्बोको सिमानामा पर्ने काबेली खोलाबाट निर्माण गर्न लागिएको जलविद्युत् आयोजनाको विद्युतगृह, मुहानमा बाँध, पेनस्टक पाइपलाइन, सर्चटयांक, बालुवा थिगार्ने पोखरी तथा सिभिल कन्स्ट्रक्सन, हाइड्रोमेकानिकल, इलेक्ट्रोमेकानिकल इन्जिनियरिङको अधिकांश निर्माण कार्य पूरा भएको प्रवर्द्धक कम्पनीले जनाएको छ ।

आयोजना आउँदो माघ मसान्तसम्म निर्माण पूरा गरी फागुन पहिलो सातादेखि विद्युत् उत्पादन गर्ने तयारीमा रहेको आयोजनाका व्यवस्थापक इन्जिनियर हस्तमान राईले बताए । उनका अनुसार दाहाल गाउँदेखि पिपलेसम्म ४ हजार ८ सय मिटर फलामे पाइप लाइनमध्ये चार किलोमिटर निर्माण पूरा भएको छ । विद्युतगृहदेखि अमरपुरस्थित १३२ केभी प्रसारण लाइनमा जडान गर्न ट्रान्समिसन लाइनको १६ हाइटेन्सन टावरमध्ये ६ वटा निर्माण भइसकेको छ ।

श्रोत: १२खरी इटकम्, २०१४/०८/०३

तामाकोशीको मुख्य सुरुङ निर्माण

माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत् आयोजनाको मुख्य सुरुङ निर्माण सम्पन्न भएको छ ।

ऊर्जा सचिव अनुपकुमार उपाध्याय र नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङ लगायतका उच्च अधिकारीको उपस्थितिमा आज बिहान मुख्य सुरुङ निर्माण कार्य सम्पन्न भएको हो ।

कूल ८.५ किलोमिटर लामो सुरुङ निर्माण सम्पन्न भएसँगै आयोजनाको भौतिक प्रगति ९२ प्रतिशत पुगेको छ । कूल ४५६ मेघावाट क्षमताको सो आयोजना आगामी वर्ष सम्पन्न गर्ने लक्ष्य राखिएको छ ।

आयोजनामा कर्मचारी सञ्चयकोष, नागरिक लगानी कोष र बीमा संस्थानको लगानी छ । मुख्य सुरुङ भैँसेदेखि गोगरडाँडासम्मको खण्डको खन्ने कार्य 'ब्रेक थ्रु' भएको आयोजनाका प्रमुख विज्ञानराज श्रेष्ठले जानकारी दिए । आयोजनाको अत्यन्त कठिन कार्यका रूपमा रहेको दुईवटा ठाडो सुरुङ खन्ने कार्य गत भदौ ३१ गते नै सम्पन्न भइसकेको छ । आयोजनाका अनुसार हाल 'हेड वक्स'को ९० प्रतिशत र भूमिगत विद्युत्गृहको भौतिक निर्माण कार्य ९९ प्रतिशत सम्पन्न भएको छ ।

त्यस्तै हाइड्रो मेकानिकल र इलेक्ट्रो मेकानिकल अन्तर्गत उपकरण जडानको कार्य धमाधम भइरहेको श्रेष्ठले जानकारी दिए ।

यसैगरी गोगर-खिम्ती २२० केभी प्रसारण लाइन निर्माणमा पनि उल्लेख्य सफलता हासिल भएको छ । कूल १२७ टावरमध्ये हालसम्म ११८ वटा टावरको जग निर्माण सम्पन्न भएको छ ।

९७ वटा टावरको जडान कार्य सम्पन्न भएको छ भने ७.५ किलोमिटर तार तान्ने कार्य सम्पन्न भएको आयोजनाले जानकारी दिएको छ । २०७२ सालको 'गोरखा भूकम्प'ले गर्दा मुख्य सुरुङ निर्माण कार्य डेढ वर्ष स्थगित भएको थियो । स्वदेशी लगानीमा निर्माण भइरहेको आयोजनाले मुलुकको आन्तरिक माग धान्नका लागि सहायक सिद्ध हुने आयोजनाको विश्वास छ ।

सुरुङ निर्माण कार्य सम्पन्न भएकामा खुशी व्यक्त गर्दै ऊर्जा सचिव उपाध्यायले लामो समयदेखिको नेपालीले अपेक्षा गर्दै आएको आयोजनाको सबैभन्दा अघ्टेरो कार्य सम्पन्न भएपछि आयोजना नयाँ गतिमा अगाडि बढ्ने विश्वास व्यक्त गरे ।

प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक घिसिङले नेपालको जलविद्युत् इतिहासमा स्वदेशी लगानीमा नै यति ठूलो परियोजना निर्माण सम्पन्न हुने क्रममा पुग्नु सबै नेपालीका लागि खुशी र उत्साहको विषय भएको बताए ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७४/०८/०३

माथिल्लो तामाकोसीको मुख्य सुरुङ ब्रेक थु, अर्को पुसदेखि उत्पादन

राजेन्द्र मानन्धर

माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनाको महत्वपूर्ण सफलतामध्येको मुख्य सुरुङ अर्थात हेडरेस टनेलको ब्रेक थु भएको छ ।

दोलखाको विगु गाउँपालिकास्थित चार सय ५६ मेगावाटको उक्त आयोजनाको १८ दशमलव ३६ किलोमिटर सुरुङमध्ये जोखिम र महत्वपूर्ण मानिएको हेडरेस, भर्तिकल साफ्टसहितको सुरुङ आइतबार ब्रेकथु भएको हो । योसँगै आयोजनाको ९२ प्रतिशत कार्य पूरा भएको छ ।

जोखिम क्षेत्रभित्रको सुरुङलाई विष्फोटको माध्यमबाट आइतबार बिहान सफलतापूर्वक छेडिएपछि विद्युत् प्राधिकरणका उच्च पदस्थ कर्मचारी, लगानीकर्तादेखि कर्मचारीसम्मले खुसी साटासाट गरे ।

मुख्य सुरुङ जोडिन बाँकी रहेको करिब २ मिटर क्षेत्रलाई प्वाल पारिएपछि उर्जा सचिव अनुपकुमार उपाध्याय, प्राधिकरणको कार्यकारी निर्देशक, आयोजना प्रमुख विज्ञानप्रसाद श्रेष्ठलगायतका टोली दुवैतर्फबाट छिरेर हात मिलाएर एकआपसमा बधाई ज्ञापन गरे ।

यो सफलतापछि आयोजनाले २०७५ साल पुसदेखि उत्पादन गर्ने घोषणा गरेको छ । आयोजना प्रमुख श्रेष्ठलेले मुख्य सुरुङको ब्रेकथुको सफलतापछि आउने पुससम्म आयोजनाले विद्युत् उत्पादन गरी बिक्री गर्न थाल्ने बताए ।

अब आयोजनाको करिव नौसय ५० मिटर सुरुङ निर्माण बाँकी छ । हालसम्म १७ दशमलव २५ किलोमिटर सुरुङ निर्माण पूरा भएको आयोजनाले जनाएको छ ।

२०६७ सालबाट निर्माण सुरु भएको उक्त आयोजना २०७१ चैत महिनाभित्र सम्पन्न हुने लक्ष्य थियो । भूकम्प र नाकाबन्दीका कारण करिब १ बर्ष निर्माण कार्य बन्द भएकाका कारण आयोजना २०७५ असार २३ गतेभित्र सम्पन्न गर्ने लक्ष्य छ ।

आयोजनाको प्रारम्भिक लागत ३५ अर्ब ८३ करोड भनिए पनि हाल लागत बढेर करिब ४२ अर्ब पुग्ने अनुमान गरिएको छ । आयोजनाले गएको असोज महिनामा प्रकाशन गरेको प्रगति विवरणअनुसार ३८ अर्ब ८३ करोड नेपाली रुपैयाँ खर्च भइसकेको छ ।

आयोजनाले दोलखाली जनताका लागि १० प्रतिशत, सर्वसाधारणका लागि १५ प्रतिशत सेयरको व्यवस्था गरेको छ । प्राधिकरण, कर्मचारी सञ्चय कोष, नेपाल टेलिकम, नागरिक लगानी कोष र राष्ट्रिय बीमा संस्थान तथा नेपाल सरकारसमेतको लगानी आयोजनामा परेको छ ।

श्रोत: नागरीक, २०१४/०८/०३

तामाकोशी आयोजनाको ८.२ किमी सुरुङ खन्ने काम सम्पन्न

स्वदेशी लगानीमा दोलखामा निर्माण भइरहेको ४५६ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत् आयोजना सुरुङको ८.२ किलोमिटरको मुख्य सुरुङ खन्ने काम सकिएको छ। सिभिलतर्फको काम करिब ९० प्रतिशत सकिएको आयोजनाले जनाएको छ।

ऊर्जा सचिव अनुपकुमार उपाध्यायको निर्देशनपछि आज बिहान ८.३० बजे सुरुङमा ब्रेक थ्रु भएको हो। असार मसान्तसम्ममा सिभिलको काम सकेर विद्युत् उत्पादन गर्ने आयोजनाको लक्ष्य छ। डिसेम्बर २०१८ देखि नियमित उत्पादन शुरु भए पनि सबै निर्माण सक्न थप ६ महिना लाग्नेछ।

आयोजना प्रमुख विज्ञान श्रेष्ठले सञ्चारकर्मीसँग भने, 'अब सिभिलतर्फको काम ९० प्रतिशत मात्र बाँकी छ।' इलेक्ट्रो मेकानिकलका लागि सामान आयोजनास्थलमा पुर्याउने काम भइरहेको छ।

आयोजना प्रमुख विज्ञान श्रेष्ठले सञ्चारकर्मीसँग भने, 'अब सिभिलतर्फको काम ९० प्रतिशत मात्र बाँकी छ।' इलेक्ट्रो मेकानिकलका लागि सामान आयोजनास्थलमा पुर्याउने काम भइरहेको छ। खाडीचौरदेखि सिंगटीसम्मको प्रवेश मार्ग कालोपत्र सडक विभागले अगाडि बढाएको आयोजना प्रमुख श्रेष्ठले बताए।

हेभी इक्विपमेन्ट' आयोजना स्थलसम्म पुर्याउन कठिन भएको छ। अहिले विद्युत् गृह जडानको काम अगाडि बढेको छ। कंक्रीटको काम द्रूत गतिमा अघि बढाउन रातदिन काम भइरहेको छ। उनकाअनुसार टर्वाइन र प्रसारणलाइन निर्माणको काम पनि जारी छ। प्रसारणलाइनका लागि ठड्याउनुपर्ने १४७ वटा पोलमध्ये १६ वटा मात्र बाँकी छन्।

श्रेष्ठका अनुसार आयोजनाको लागत रु ३५ अर्ब ३० करोड छ। कर्मचारी सञ्चय कोषको रु १० अर्ब, नेपाल टेलिकमको रु ६ अर्ब, नागरिक लगानी कोषको रु दुई अर्ब र राष्ट्रिय बीमा संस्थानको रु दुई अर्ब लगानी छ। आयोजनाले प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दालाई दिनुपर्ने शेयर चुनावलगत्तै निष्कासनको तयारी गरेको छ। त्यसमा क, ख र ग वर्गमा विभाजन गरी जिल्लावासीलाई शेयर वितरण गरिनेछ।

श्रोत: नागरीक, २०१४/०८/०३

माथिल्लो तामाकोशीले २०७५ पुसभित्र बिजुली उत्पादन थाल्ने

रमेश खतिवडा

वदेशी लगानीको सबै भन्दा ठुलो माथिल्लो तामाकोशी जलबिद्युत आयोजनाको हेडरेस टनेल अर्थात मुख्य सुरुङ मार्गको 'ब्रेक थ्रु' भएको छ। आयोजनाको बाँधस्थल लामावगर र गोंगर दुवै तर्फबाट ७ वर्ष अघि खन्न सुरु गरिएको ८.४ किलोमिटरको मुख्य सुरुङ मार्ग बिहिवार पुरा भए सगैं 'ब्रेक थ्रु' को उत्सव मनाईएको दिनलाई अधिकारीहरूले आयोजनको निर्माण चरण मध्येको एउटा महत्वपूर्ण सफलता भनेका छन्।

जमिन भित्रको प्रकृति संग जुधेर भुगोल, नाप, लगायत सबै मिलाउनु पर्ने कठिन कार्यका कारण दुई तर्फबाट खन्दै लगिएको सुरुङ बाधा अवरोध विनै बिचमा छेडिएर पुरा हुने कार्यलाई ठुलो सफलताको रूपमा मानिने भएकाले यसरी दुवै तर्फबाट खन्दै लगिएको सुरुङ भेटिएर पुरा हुने कामलाई 'ब्रेक थ्रु' भनिन्छ।

उर्जा मन्त्रालयका अधिकारीहरूको उपस्थितीमा बिहिवार मुख्य सुरुङको 'ब्रेक थ्रु' गरिएको थियो। उर्जा सचिव अनुप कुमार उपाध्ययले दोलखाको विगु गाउँपालिका १ लावागर स्थित गोंगरमा रहेको माथिल्लो तामाकोशी जलबिद्युत आयोजनाको कार्यालयमा बसेर सुरुङ मार्ग भित्र रहेका प्राविधिकहरूलाई टेलिफोनबाट ब्रेक थ्रु गर्न निर्देशन दिएपछि बिष्फोटक पदार्थको साहयताले सुरुङ मार्ग जोड्न बाँकी राखिएको २ मिटर अन्तरको भाग बिष्फोट गरि ब्रेक थ्रु गरिएको थियो। बिष्फोट लगत्तै आयोजनाको मुख्य सुरुङ मार्ग जोडिएको घोषणा उपाध्यायले गरेका थियो। सो उत्सवमा बिद्युत प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङ सहित उर्जा र प्राधिकरणका अधिकारीहरू उपस्थित थिए।

सुरुङ मार्ग पुरा भए सगैं आयोजनाको महत्वपूर्ण काम बाँधस्थल देखि पावर हाउस सम्म पानी आउने ठाउँ खुलेको आयोजना प्रमुख बिज्ञान प्रसाद श्रेष्ठले बताए। 'आयोजनाको कठिन मध्येको काम बाँधस्थलमा जम्मा गरेर पावर हाउस सम्म टर्बाईन घुमाउन पानी ल्याउने ठाउँ अब खुल्यो' - ब्रेक थ्रु उत्सव सकेपछि साँझ नागरिकसंग प्रतिक्रिया दिदै श्रेष्ठले भने - 'आयोजनाको सुरुङ मार्गका कामहरू अब लगभग सकिएको छ।'

उनका अनुसार बाँधस्थलमा टर्बाईन घुमाईसकेपछि निकास भएर पुःन नदीमा पानी पठाईने अडिट टनेल ३ वर्ष अघि नै पुरा भईसकेको छ। श्रेष्ठका अनुसार यो सगैं अब खनिएको सुरुङलाई कंडक्रिट गर्ने र स्टिल राख्ने काम सुरु हुनेछ। बिहिवार ब्रेक थ्रु उत्सव मनाए लगत्तै आयोजनाले आफ्ना कामको प्रगती विवरण सुनाउँदै ९२ प्रतिशत काम पुरा भएको घोषणा गरेको छ। 'आगामी २०७५ को पुस महिना भित्र विद्युत उत्पादन सुरु गर्ने लक्ष्य राखेका छौं' श्रेष्ठले भने।

हाल सम्म १७.९ मिटर सुरुङ निर्माणका कामहरू पुरा भएको आयोजनामा अब ९ सय २० मिटरको साना सुरुङहरू बनाउन बाँकी रहेको आयोजनाका प्रवक्त गणेश न्यौपानेले जानकारी दिए।

२०६७ सालबाट सुरु भएको आयोजना २०७२ मा सम्पन्न हुने लक्ष्य राखिएको थियो। २०७२ को भुकम्प र नाकाबन्दीका कारण धकेलिएको

आयोजना आगामी वर्षको पुस भित्र सम्पन्न हुने दाबी अधिकारीहरूले गरेका छन्।

श्रोत: गोरखापत्र, २०७४/०८/०३

तामाकोशी जलविद्युत् आयोजना सुरुङको 'ब्रेक थ्रु'

स्वदेशी लगानीमा दोलखामा निर्माण भइरहेको ४५६ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत् आयोजना सुरुङको आज 'ब्रेक थ्रु' भएको छ ।

आयोजनाका लागि ८.२ किलोमिटरको मुख्य सुरुङ खन्ने काम सकिएकाले यसलाई 'ब्रेक थ्रु' भनिएको हो ।

सिभिलतर्फको काम करिब ९० प्रतिशत सकिएको आयोजनाले 'ब्रेक थ्रु' कार्यक्रममा जानकारी दिएको छ ।

ऊर्जा सचिव अनुपकुमार उपाध्यायको निर्देशनपछि आज बिहान ८.३० बजे सुरुङमा ब्रेक थ्रु' भएको हो । असार मसान्तसम्ममा सिभिलको काम सकेर विद्युत् उत्पादन गर्ने आयोजनाको लक्ष्य छ । डिसेम्बर २०१८ देखि नियमित उत्पादन शुरु भए पनि सबै निर्माण सक्न थप ६ महिना लाग्नेछ ।

आयोजना प्रमुख विज्ञान श्रेष्ठले सञ्चारकर्मीसँग भन्नुभयो "अव सिभिलतर्फको काम ९० प्रतिशत मात्र बाँकी छ ।"

इलेक्ट्रोमेकानिकलका लागि सामान आयोजनास्थलमा पुर्याउने काम भइरहेको छ । खाडीचौरदेखि सिंगटीसम्मको प्रवेश मार्ग कालोपत्र सडक विभागले अगाडि बढाएको आयोजना प्रमुख श्रेष्ठले बताउनुभयो ।

उहाँले भन्नुभयो, "हेभी इन्विपमेन्ट" आयोजना स्थलसम्म पुर्याउन कठिन भएको छ । अहिले विद्युत् गृह

जडानको काम अगाडि बढेको छ । कंक्रीटको काम द्रूत गतिमा अघि बढाउन रातदिन काम भइरहेको छ ।

उहाँकाअनुसार टर्वाइन र प्रसारणलाइन निर्माणको काम पनि जारी छ । प्रसारणलाइनका लागि ठड्याउनुपर्ने १४७

वटा पोलमध्ये १६ वटा मात्र बाँकी छन् ।

श्रेष्ठका अनुसार आयोजनाको लागत रु ३५ अर्ब ३० करोड छ । कर्मचारी सञ्चय कोषको रु १० अर्ब, नेपाल टेलिकमको रु ६ अर्ब, नागरिक लगानी कोषको रु दुई अर्ब र राष्ट्रिय बीमा संस्थानको रु दुई अर्ब लगानी छ । आयोजनाले प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दालाई दिनुपर्ने शेयर चुनावलगत्तै निष्कासनको तयारी गरेको छ । त्यसमा क, ख र ग वर्गमा विभाजन गरी जिल्लावासीलाई शेयर वितरण गरिनेछ ।(रासस)

श्रोत: उर्जा खबर, २०१४/०८/०३

कुलेखानी तेस्रो यो वर्ष पनि नआउने

पटक-पटक लागत र समय थपिँदै आएको १४ मेगावाटको कुलेखानी तेस्रो जलाशय जलविद्युत आयोजना यो वर्ष पनि नआउने भएको छ । आयोजनाको २० प्रतिशत निर्माण सक्न अझै बाँकी रहेकाले विद्युत उत्पादन सुरु गर्न नसकिने भएको हो ।

नेपाल विद्युत प्राधिकरण तथा आयोजनाको कमजोर अनुगमन र ठेकेदारको लापरबाहीले निर्माण थालेको १० वर्ष बितिसक्दा पनि उत्पादन सुरु हुने समय धकेलिँदै गएको छ । १४ मेगावाटको आयोजना दशकौंसम्म पूरा हुन नसक्नुमा प्राधिकरण नेतृत्व र हरेक आयोजना प्रमुखप्रति प्रश्न उठ्ने गरेको छ ।

आयोजनाले आगामी माघबाट उत्पादन सुरु गर्ने भनिए पनि इलेक्ट्रोमेकानिकल उपकरणको जडानले गति लिन नसक्दा अझै ६ देखि ८ महिना लाग्ने आयोजना प्रमुख सुभासकुमार मिश्रले बताए ।

‘कामको गति अत्यन्तै सुस्त छ,’ उनले **उर्जा खबर**सँग भने, ‘१ दिन काम भयो भने १० दिन रोकिन्छ । अहिलेको कामको गतिले माघमा बिजुली बल्ने सम्भावना छैन ।’

मिश्रका अनुसार अहिले आयोजनाको ८० प्रतिशत निर्माण सकिएको छ । सिभिलतर्फको ९९ प्रतिशत र इलेक्ट्रोमेकानिकलतर्फ ७५ प्रतिशत निर्माण सकिएको छ । सिभिलतर्फको निर्माण अन्तिम चरणमा पुगेकाले सिनो हाइड्रोलाई माघबाट बिदा गर्ने तयारी भएको उनले बताए ।

इलेक्ट्रोमेकानिकल वर्क्सको ठेक्का पाएको चीनको झेजियाङ जिनलुन कम्पनीको असक्षमताका कारण १० वर्षमा पनि आयोजना पूरा हुन नसकेको प्राधिकरणको आरोप छ ।

‘झेजियाङ कुलेखानी तेस्रोका लागि असक्षम सावित भइसकेको छ । हर्जना तिराएर कारबाही गर्दासमेत कामको गति बढाउन सकेन । ठेक्का खाजेर गर्न सकिने अवस्था पनि रहेन’ मिश्रले भने ।

यता ठेकेदारले विद्युत प्राधिकरणले समयमा रकम भुक्तानी नगर्दा निर्माण गति बढाउन नसकिएको जनाएको छ । झेजियाङका नेपाल प्रतिनिधी सरद गोल्लाले आयोजना पूरा हुन नसक्नुमा प्राधिकरण र ठेकेदार समान दोषी रहेको बताए ।

प्रतिमेगावाट लागत ३२ करोड

मकवानपुरमा निर्माण भइरहेको आयोजना ३ वर्ष ८ महिनामा कुल २ अर्ब ४३ करोड रुपैयाँमा पूरा गर्ने गरी २०६४ चैतमा सुरु भएको थियो । अहिलेसम्म आयोजना पूरा गर्ने म्याद पटक-पटक थपिएको छ । लगात पनि बढेर ४ अर्ब ३० करोड नाघ्ने देखिएको छ । यो सुरु लागतको करिब ९०.५४ प्रतिशत हो । तर, उक्त लागतमा पनि आयोजना पूरा हुने सम्भावना न्युन छ ।

आयोजना पूरा हुँदा लागत ४ अर्ब ८५ करोडसम्म पुग्ने प्राधिकरणको भनाई छ । प्रतिमेगावाट लागत १५ अर्ब रुपैयाँ मान्ने हो भने आयोजनाको लागत प्रतिमेगावाट ३२ करोड रुपैयाँ पुग्ने भएको छ ।

सिभिल ठेकेदारको दाबी

सन् २०११ यता थप रकमबाहेक सिभिल ठेकेदारले २२ करोड रुपैयाँभन्दा बढी दाबी गरेको छ । विद्युतगृहमा पानी खसाल्ने ठाडो सुरुडमा आएको समस्या र इलेक्ट्रो तथा हाइड्रो मेकानिकल ठेकेदारले समयमा काम नगर्दा लागत र समय थपिँदै गएको आयोजनाका अधिकारीको तर्क छ ।

आयोजनाको निर्माण हालसम्म करिब ८० प्रतिशत काम सकिए पनि बाँकी काम कहिले पूरा हुन्छ अझै निश्चित छैन

। राजनीतिक र स्थानीय हस्तक्षेप, अनुगमनमा ऊर्जा मन्त्रालयको उदासिनता र हाइड्रो तथा इलेक्ट्रो मेकानिकल ठेकेदारको लापरबाही बढ्दै छ ।

इलेक्ट्रो तथा हाइड्रो मेकानिकल ठेकेदारकै कारण काम गर्न नपाएपछि सिभिल ठेकेदारले निरन्तर थप रकम दाबी गर्दै आएको छ । इलेक्ट्रो तथा हाइड्रोमेकानिकल ठेकेदारसँग ठेक्का तोडेर अर्को प्रक्रियामा जान सकिन्छ तर यसो गर्दा लागत अझ थपिने डरले पनि आयोजनाले त्यो प्रक्रिया थालेको छैन ।

७ पटक समय थप

सुरुमा २०६८ मंसिरमा आयोजनाको सम्पूर्ण निर्माण पूरा गर्ने लक्ष्य थियो । पहिलो सम्झौता सकिनासाथ समयमा काम गर्न नपाएको, भुक्तानी नपाएकोलगायत समस्या देखाएर सिभिल ठेकेदारले एकतर्फ ठेक्का तोडको थियो । पहिलो सम्झौता सकिए यता सिभिलतर्फ ७ पटक र इलेक्ट्रोमेकानिकलतर्फ २ पटक म्याद थपिएको छ । पछिल्लो पटक सिभिलको म्याद आगामी माघ ४ गतेसम्मका लागि थप गरिएको छ । इलेक्ट्रोमेकानिकल ठेकेदारलाई हर्जना तिराएर कारहबाही गरेपछि म्याद थप्न नमिल्ने भएकाले उसलाई कामको गति बढाउन दबाव दिइएको प्राधिकरणको भनाई छ ।

अयोग्य आयोजना

आर्थिकरूपमा सम्भाव्य नदेखिएको भन्दै सुरुमै प्राधिकरणले आयोजना नबनाउन सुझाव दिए पनि राजनीतिक दबाव र तत्कालीन व्यवस्थापनको दबावमा आयोजना आगाडि बढाइएको थियो । झन्डै १० वर्षमा पनि १४ मेगावाटको आयोजना नबन्नुले यसमा राजनीतिक दल, प्राधिकरणका कर्मचारी, ठेकेदार र दलाल हाबी हुँदै गएको प्रस्ट देखिएको छ ।

मन्त्रालयको कडा अनुगमनमा ठेकेदार पूर्णरूपमा खटिए दुई महिनामा काम सकिने, तर यसतर्फ मन्त्रालयले वास्तै नगरेको आयोजनाका कर्मचारीको तर्क छ । 'प्राधिकरणका एक अधिकारीले भने, 'नियम कानून मिचेर कर्मचारी सरुवा गर्नमा कार्यकारी निर्देशक र ऊर्जामन्त्रीको ध्यान जान्छ । तर, रुग्ण आयोजना छिटो पूरा गर्नुपर्नेमा चासै छैन ।'

आयोजना समयमा पूरा गर्न मन्त्रालय, मन्त्री तथा सरकारले बेवास्ता गर्दै आएको छ । यसमा प्राधिकरणबाट पनि उचित सहयोग नपाएको भन्दै यसअघिका आयोजन प्रमुख मधुसुदन प्रताप मल्लले राजिनामा दिएका थिए ।

परामर्शदाता फेरिँदा समस्या

सुरुको परामर्शदाता डब्लुआरसी सिल्ट हेडकोसँग सम्झौता तोडिएपछि १७ महिनासम्म अर्को परामर्शदाता नियुक्त नहुँदा लक्ष्यअनुसार काम हुन सकेन । प्राधिकरणले अवकाश प्राप्त कर्मचारी नियोजन अहमदलाई परामर्शदाता नियुक्त गरेको थियो ।

नियोजको कार्यकालमा आयोजनाले गति लिएको थियो । तर, प्राधिकरणले उनलाई हटाएर भारतीय कम्पनी वापकोस लिमिटेडलाई नियुक्त गर्यो । नयाँ परामर्शदाता आएपछि कामले गति लिने अपेक्षा गरिए पनि झनै सुस्त भएको त्यहाँका कर्मचारी बताउँछन् ।

श्रोत: नागरीक, २०१४/०८/०४

माथिल्लो तामाकोसीको मुख्य सुरुङ 'ब्रेक थ्रु'

रमेश खतिवडा

स्वदेशी लगानीको सबैभन्दा ठूलो माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनाको हेडरेस टनेल अर्थात मुख्य सुरुङ मार्गको 'ब्रेक थ्रु' भएको छ ।

आयोजनाको बाँधस्थल लामाबगर र गोंगर दुवैतर्फबाट सात वर्षअघि खन्न सुरु गरिएको ८.४ किलोमिटरको मुख्य सुरुङ मार्ग बिहीबार पूरा भएसँगै 'ब्रेक थ्रु'को उत्सव मनाइएको दिनलाई अधिकारीहरूले आयोजना निर्माण चरणमध्येको महत्त्वपूर्ण सफलता भनेका छन् ।

जमिनभित्रको प्रकृतिसँग जुधेर भुगोल, नापलगायत सबै मिलाउनु पर्ने कठिन कार्यका कारण दुईतिरबाट खन्दै लगिएको सुरुङ बाधा अवरोधबिना बीचमा छेडिएर पूरा हुने कार्यलाई ठूलो सफलताको रूपमा मानिने भएकाले यसरी दुवै तर्फबाट खन्दै लगिएको सुरुङ भेटिएर पूरा हुने कामलाई 'ब्रेक थ्रु' भनिन्छ ।

ऊर्जा मन्त्रालयका अधिकारीहरूको उपस्थितिमा बिहीबार मुख्य सुरुङको 'ब्रेक थ्रु' गरिएको थियो । ऊर्जा सचिव अनुपकुमार उपाध्यायले दोलखाको विगु गाउँपालिका-१ लावागरस्थित गोंगरमा रहेको माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनाको कार्यालयमा बसेर सुरुङ मार्गभित्र रहेका प्राविधिकलाई टेलिफोनबाट 'ब्रेक थ्रु' गर्न निर्देशन दिएपछि बिस्फोटक पदार्थको साहयताले सुरुङ मार्ग जोड्न बाँकी राखिएको दुई मिटर अन्तरको भाग बिस्फोट गरी 'ब्रेक थ्रु' गरिएको थियो । बिस्फोटलगत्तै आयोजनाको मुख्य सुरुङ मार्ग जोडिएको घोषणा उपाध्यायले गरेका थिए । सो उत्सवमा विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङसहित ऊर्जा र प्राधिकरणका अधिकारी उपस्थित थिए ।

सुरुङ मार्ग पूरा भएसँगै आयोजनाको महत्त्वपूर्ण काम बाँधस्थलदेखि पावर हाउससम्म पानी आउने ठाउँ खुलेको आयोजना प्रमुख विज्ञानप्रसाद श्रेष्ठले बताए । 'आयोजनाको कठिनमध्येको काम बाँधस्थलमा जम्मा गरेर पावर हाउससम्म टर्बाइन घुमाउन पानी ल्याउने ठाउँ अब खुल्यो,' ब्रेक थ्रु उत्सव सकेपछि साँझ नागरिकसँग प्रतिक्रिया दिँदै श्रेष्ठले भने, 'आयोजनाको सुरुङ मार्गका कामहरू अब लगभग सकिएको छ ।' उनका अनुसार बाँधस्थलमा टर्बाइन घुमाइसकेपछि निकास भएर पुनः नदीमा पानी पठाइने अडिट टनेल तीन वर्षअघि नै पूरा भइसकेको छ । श्रेष्ठका अनुसार यो सँगै अब खनिएको सुरुङलाई कंक्रीट गर्ने र स्टिल राख्ने काम सुरु हुनेछ ।

बिहीबार ब्रेक थ्रु उत्सव मनाएलगत्तै आयोजनाले आफ्ना कामको प्रगती विवरण सुनाउँदै ९२ प्रतिशत काम पूरा भएको घोषणा गरेको छ । 'आगामी २०७५ को पुस महिनाभित्र विद्युत् उत्पादन सुरु गर्ने लक्ष्य राखेका छौं,' श्रेष्ठले भने । हालसम्म १७.९ किलोमिटर सुरुङ निर्माणका काम पूरा भएको आयोजनामा अब नौ सय २० मिटरको साना सुरुङहरू बनाउन बाँकी रहेको आयोजनाका प्रवक्ता गणेश न्यौपानेले जानकारी दिए ।

२०६७ सालबाट सुरु भएको आयोजना २०७२ मा सम्पन्न हुने लक्ष्य राखिएको थियो । २०७२ को भूकम्प र नाकाबन्दीका कारण धकेलिएको आयोजना आगामी वर्षको पुसभित्र सम्पन्न हुने अधिकारीहरूले दाबी गरेका छन् ।

श्रोत: नागरीक, २०१४/०८/०४

बूढी गण्डकी राष्ट्रघात !

डा. सुरेश आचार्य

सरकारले बूढी गण्डकी जलविद्युत् आयोजनाको ठेक्का रद्द गऱ्यो । यो त्यही ठेक्का हो जुन प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल नेतृत्वको सरकारले अन्तिम समयमा निर्णय गरेको थियो । यो निर्णय गरिँदा नेपाली काँग्रेस सरकारमा थियो । जलस्रोत मन्त्री जनार्दन शर्मा थिए । यो निर्णयको विरोध कि पूर्व प्रधानमन्त्री डा. बाबुराम भट्टराईले गरे, कि त संसद्को कृषि तथा जलस्रोत समितिले गऱ्यो ।

हिजो जसरी बूढी गण्डकी ठेक्का प्रकरणमा प्रधानमन्त्री दाहालको निर्णयमा काँग्रेसका मन्त्रीले सहयोगीको भूमिका निर्वाह गरे, आज बूढी गण्डकीको ठेक्का खारेज गर्दा माओवादी मन्त्रीले गर्ने पनि सहयोगीको भूमिकामात्र हो । डा. भट्टराईले विरोध गर्नुको कारण प्रक्रियाभन्दा पनि दलका नेताले खाएको कमिसनका कारणले जस्तो देखिन्थ्यो । किनभने बूढी गण्डकी आयोजना रन-अफ-रिभर नभएर जलासययुक्त हुनुपर्छ भन्ने सूत्रधार डा. भट्टराई नै थिए । यसको निर्माण, ठेक्का रकम, त्यसबाट आउने कमिसन सबै विषयको जानकार प्रधानमन्त्रीका हैसियतमा डा. बाबुराम भट्टराई नै थिए । यो ठेक्का लगाइएको पहिलो दिनदेखि यसको विरोध गर्ने नेता भट्टराईमात्रै भए । प्रतिपक्षमा रहेको एमाले पार्टी र सरकारको निर्णय भुङ्गमा खस्न नपाई प्रतिक्रिया जनाउने विपक्षी दलका नेता खड्गप्रसाद शर्मा ओलीसमेत यसबारे केही बोलेनन् । उनकै शैलीमा भन्ने हो भने उसबेला उनका मुखमा कसैले कसार कोचिदिएको थियो ।

सरकारको यो निर्णय त्यतिबेला आयो, जतिबेला पहिलो स्थानीय तह चुनाव गराएर प्रधानमन्त्री दाहालले राजीनामा दिएका थिए । सहमतिअनुसार नेपाली काँग्रेसको नेतृत्वमा सरकार बनाउने तयारी भइरहेको थियो । तत्कालीन रक्षामन्त्री बालकृष्ण खाँडले मिडियाललाई बताएको मन्त्रिपरिषद् बैठकको त्यो दिनको दृश्यअनुसार, प्रधानमन्त्री दाहालले ठाडो प्रस्तावका रूपमा ल्याएका यो विषय तत्कालीन मुख्यसचिवले बैठकमा प्रस्तुत गरे । सामान्यतः मन्त्रिपरिषद् बैठकमा छलफल हुने प्रस्ताव बैठकअगावै मन्त्रीहरूलाई अध्ययनका लागि दिइन्छ । यति गम्भीर प्रकृतिको र खरबाँ रुपियाँको यो आयोजनाबारे कुनै छलफल गराइएन । बैठकमा नेपाली काँग्रेसका मन्त्रीहरूले छलफलका लागि समय मागेका थिए तर प्रधानमन्त्रीसँग यो समय थिएन । उनी सत्ताच्युत हुँदै थिए । अन्ततः सरकारले चिनिया कम्पनीलाई बूढी गण्डकी निर्माणको ठेक्का दियो ।

संसदीय पद्धतिमा प्रधानमन्त्रीको प्रस्ताव अस्वीकार गर्नु भनेको मन्त्रीबाट राजीनामा दिनु हो । सरकारमा रहेर गरिने निर्णयको जवाफदेही प्रधानमन्त्रीमा रहन्छ । मन्त्रिपरिषद्मा प्रस्तुत प्रस्तावमा छलफल गर्न पाइन्छ । त्यो छलफलका आधारमा प्रधानमन्त्रीले प्रस्ताव स्थगित गर्न सक्छन् । तर प्रधानमन्त्रीले चाहेको निर्णय गर्नबाट कुनै मन्त्रीले रोक्न सक्दैन । प्रधानमन्त्रीले कुनै मन्त्रीलाई राख्न वा हटाउन सक्छन् । यो बेग्लै कुरा हो कि माओवादी केन्द्र प्रतिपक्षसँग मिल्न गइसकेपछि र प्रधानमन्त्रीले मन्त्रीहरूको जिम्मेवारी खोसेर विनाविभागीय बनाउँदासमेत राजीनामा नदिएर तलब भत्ता र सुविधा लिइरहेका छन् । नैतिक जवाफदेही नहुनेका लागि यो अनौठो होइन किनकि प्रधानमन्त्रीले विनाविभागीय मन्त्री राख्ने प्रचलनका रूपमा यसलाई व्याख्या गर्न मिल्छ । मन्त्री हुनु भनेको प्रधानमन्त्रीको सहयोगी हुनु हो । नैतिक हिसावमा कृष्णबहादुर महारादेखि जनार्दन शर्मासमेत प्रधानमन्त्रीका सहयोगी हुन् । हिजो जसरी बूढी गण्डकी ठेक्का प्रकरणमा प्रधानमन्त्री दाहालको निर्णयमा काँग्रेसका मन्त्रीले सहयोगीको भूमिका निर्वाह गरे, आज बूढी गण्डकीको ठेक्का खारेज गर्दा माओवादी मन्त्रीले गर्ने पनि सहयोगीको

भूमिकामात्र हो ।

उसबेला सरकारले लिएको निर्णयको विरोध गर्ने अर्को पक्ष संसद्को कृषि तथा जलस्रोत समिति थियो । यो समितिका सभापति काँग्रेसका मोहनप्रसाद बराल थिए । ४२ सदस्यीय यो समितिमा काँग्रेसका १३ सदस्यमात्र थिए । एमालेका १४, माओवादीका ५ र अरु साना दलका एक-एक सदस्य थिए । त्यो समितिले ठेक्का खारेज गर्न सरकारलाई निर्देशन दिएको थियो । काँग्रेस नेतृत्वको समितिले यो निर्णय गरेका कारण यसलाई काँग्रेसको सुरुदेखिको विरोध थियो भनेर बुझ्दा पनि हुन्छ । आफू एक तिहाईभन्दा कम सदस्य रहेको समितिले गरेको यो निर्णय काँग्रेस एकलैमात्रको पक्कै थिएन । एमालेका १४ सदस्यमा पार्टीका नेता अमृत बोहरा आफैँ सदस्य थिए । समितिको सामान्य बहुमतको निर्देशन पनि यो थिएन । अहिले सरकारले गरेको निर्णय संसदीय समितिको निर्देशनअनुरूप हो ।

के सरकारले संसदीय समितिको निर्देशन पालना नगर्नु विधिसम्मत हो ? के खरबौँको योजना बिनाटेन्डर कसैलाई ठेक्का दिनु विधिसम्मत हो ? वा विधिसम्मत ढंगमा राज्य सञ्चालन गर्नु विकास विरोधी हुनु हो ? चिनिया कम्पनीलाई बिनाटेन्डर ठेक्का दिनुचाहिँ राष्ट्रवादी हुनु हो ? वा विधि विपरीतको चिनिया ठेक्का रद्द गर्नुचाहिँ भारतीय दलाल हुनु हो ? नेपालका कानुनी शासनका परिभाषा दलअनुकूलका छन् । राष्ट्रियता र राष्ट्रवादका परिभाषा पनि दलका इच्छाअनुरूपका छन् । अहिले शेरबहादुर देउवाकै सरकारले पश्चिम सेती जलविद्युत् परियोजना चिनिया कम्पनीलाई दियो । के अब देउवा चीनपरस्त भए ? चिनिया कम्पनीको एउटा ठेक्का खारेज गरेका कारण भारतपरस्त भएका देउवा चिनिया कम्पनीलाई अर्को ठेक्का दिँदा चीनपरस्त भएकै हुन् ? कि ऊर्जा मन्त्री कमल थापा भएका कारण उनको भारत विरोधी राष्ट्रवाद यो ठेक्कामा प्रकट भयो ? कालीगण्डकी ठेक्कामा विकास विरोधी र राष्ट्रघाती देखे आँखाहरूले उतिकै क्षमताको पश्चिम सेतीमा के देखे ? खै, कतै प्रकट भएको छैन । बूढी गण्डकी ठेक्का खारेज गर्नु सरकारको चुनावी मुद्दा होइन । निश्चय पनि विरोधका लागि विरोध गर्नेका लागि यो चुनावी मसला हो । धादिङ र गोरखामा त यसलाई ठूलो राजनीतिक मसला बनाइएका खबर आएका छन् । तर ठेक्का खारेज गर्दा किन गरियो भन्ने प्रश्न बौद्धिक जमातबाट आएन । बरु संविधान र कानूनका ज्ञाताले यसलाई सरकार खासगरी काँग्रेसको विकास विरोधी चरित्रका रूपमा प्रस्तुत गरे । चिनिया कम्पनीमाथि अन्याय भएको हो वा मुलुकलाई न्याय भएको हो ? अन्यायका प्रमाण कसैले दिएका छैनन् । न मुलुकलाई न्याय भएको सरकार पक्षले नै राम्ररी बताएको छ । के चिनिया कम्पनी वा नागरिकको चित्त दुख्दा उम्लने राष्ट्रवादले केही नेपालीलाई पिरोलेकोमात्र हो ? वा अरुण आयोजनामा तत्कालीन प्रतिपक्ष एमालेको विरोधका कारण लगानीकर्ता विश्व बैंक फिर्ता भएजस्तो अब चिनिया कम्पनी नेपाल नआउने हुन् ?

चिनिया कम्पनीलाई अन्याय भएको भए उपचार खोज्ने उसका कानुनी बाटो पक्कै सुरक्षित छन् । तर अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिस्पर्धाका आधारमा राम्रो, समयमा काम सक्ने र सस्तोमा उत्पादन गर्ने कम्पनी आउन सक्ने सम्भावनालाई किन कसैले हेर्न र बुझ्न चाहेन ? बूढी गण्डकी ठेक्का पाएको गेजुवा कम्पनी मेलम्ची खानेपानी आयोजनामा काम छाडेर भागेको कम्पनी हो भन्ने सूचना आमनेपालीमा छ र पनि नेपाली समाज नकारात्मक भावप्रति अत्यन्त लगाव राख्छ । चाहिनेभन्दा बढी नकारात्मक सूचनाले मास मिडिया र सोसल मिडियामा ठाउँ पाउन थालेको छ । नबुझ्ने वा बुझ्न नचाहनेले गर्ने प्रचार गरिब मुलुकको संस्कृति नै हो । तर बुझेका र बुझ्न सक्नेले पनि नकारात्मक भाव नै पस्कने गरेका छन् । समाजलाई सकारात्मक सोचमा अगाडि बढाउने काममा कुनै विद्वत् वर्ग अघि सडैन । सकारात्मक सोचलाई दलाली ठान्ने संस्कृतिले आमनागरिकमा सत्य, अर्धसत्य र असत्य पर्गेल्ने सूचनाको अभाव बढ्न थालेको छ ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७४/०८/०४

छिचोलियो तामाकोसी सुरुड

४५६ मेगावाट क्षमताको आयोजनाले २०७५ पुसदेखि विद्युत् उत्पादन सुरु गर्ने

राजेन्द्र मानन्धर

राष्ट्रिय गौरवको आयोजना 'माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत्' को सबैभन्दा जोखिम तर महत्त्वपूर्ण मानिएको नदीको पानी छिराउने मुख्य सुरुड आइतबार छिचोलिएको छ । ४ सय ५६ मेगावाट क्षमताको यो जलविद्युत् मुलुककै निर्माणाधीनमध्ये सबैभन्दा ठूलो आयोजना हो ।

आयोजनाको ८.५ किमि लामो मुख्य सुरुडको करिब ५ किमि भागलाई दुवैतिरबाट खनेर 'हेडरेस टनेलको ब्रेक थुरु' भएको (छिचोलिएको) हो । यो ब्रेक थुरुसँगै विगु गाउँपालिकास्थित आयोजनाको मुख्य सुरुडको सम्पूर्ण खन्ने काम सकिएको छ भने आयोजनाको समग्र भौतिक संरचना निर्माण प्रगति ९२ प्रतिशत पुगेको छ । आयोजनाले २०७५ पुससम्ममा विद्युत् उत्पादन सुरु गर्ने जनाएको छ । विद्युत् उत्पादन सुरु भएलगत्तै अर्को हिउँदमा मुलुकमा लोडसेडिङ घटाउन महत्त्वपूर्ण योगदान पुग्ने विद्युत् प्राधिकरणका अधिकारीहरूको भनाइ छ ।

जोखिमपूर्ण क्षेत्रको सुरुडलाई विस्फोट गरी आइतबार बिहान सफलतापूर्वक छेडिएपछि विद्युत् प्राधिकरणका उच्च अधिकारी, कर्मचारी, लगानीकर्तादेखि श्रमिकसम्म सबैले खुसी साटासाट गरेका थिए । मुख्य सुरुड जोडिन बाँकी रहेको अन्तिम २ मिटर भागलाई छेडेर एकआपसमा जोडेपछि ऊर्जा सचिव अनुपकुमार उपाध्याय, प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक कुलमान घिसिङ र आयोजना कम्पनीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत विज्ञान श्रेष्ठलगायत टोली दुवैतिरबाट आई हात मिलाउँदै आपसमा बधाई साटासाट गरेका थिए । एक टोली मुख्य सुरुडको भैँसे अडिट र अर्को टोली गोंगरडाँडा अडिटबाट छिरेर ब्रेक थुरु विन्दुमा भेटेका थिए । भैँसे अडिटबाट करिब ३.३ किलोमिटर र गोंगरडाँडा अडिटबाट करिब १.७ किलोमिटर खनेर सुरुड छिचोलिएको आयोजनाले जनाएको छ ।

'भूगर्भभित्रको सबभन्दा मुख्य कार्य सफल भएकाले आजको दिन एकदमै उत्साहको दिनका रूपमा लिएका छौं,' आयोजना प्रमुख श्रेष्ठले भने । मुख्य सुरुडको ब्रेक थुरुको सफलताले अर्को वर्षको पुसभित्र आयोजनाले विद्युत् उत्पादन गरी बिक्री थाल्ने विश्वास जागेको उनले बताए । अब आयोजनाको सर्ज सुरुड र सर्ज साफ्ट सुरुड निर्माण बाँकी छ, हालसम्म १७.२५ किमि सुरुड निर्माण पूरा भएको आयोजनाले जनाएको छ । ०६७ मा निर्माण सुरु आयोजना ०७१ चैतभित्र सम्पन्न हुने लक्ष्य राखिएको थियो । भूकम्प र नाकाबन्दीका कारणले करिब एक वर्ष निर्माण अवरुद्ध हुन पुगेको थियो ।

जलविद्युत् आयोजनामा शिलान्यास, मुख्य सुरुडको ब्रेक थुरु र विद्युत् उत्पादन उद्घाटनलाई महत्त्वपूर्ण पर्वका रूपमा लिइन्छ । आयोजनाबाट करिब एक वर्षमा विद्युत् उत्पादन हुने निश्चित भएको आयोजनाले जनाएको छ । प्रारम्भिक इस्टिमिट ३५ अर्ब २९ करोड भनिए पनि हाल लागत बढेर करिब ४२ अर्ब पुग्ने अनुमान गरिएको छ । आयोजनाले गत असोजमा प्रकाशन गरेको प्रगति विवरणअनुसार ३५ अर्ब ८३ करोड नेपाली रुपैयाँ खर्च भइसकेको छ । विद्युत् प्राधिकरणले तामाकोसी हाइड्रो पावर लिमिटेड कम्पनी गठन गरी कार्य लगानीको वातावरण बनाएर सुरु गरेको आयोजनाले दोलखाली जनताका लागि

१० प्रतिशत, सर्वसाधारणका लागि १५ प्रतिशत सेयरको व्यवस्था गरेको छ । प्राधिकरण, कर्मचारी सञ्चय कोष, नेपाल टेलिकम, नागरिक लगानी कोष र राष्ट्रिय बिमा संस्थान तथा नेपाल सरकारको लगानीमा आयोजना निर्माण भइरहेको हो ।

हाल आयोजनालाई ढुवानी कार्य सबभन्दा चुनौतीपूर्ण बनेको छ । पुष्पलाल मार्गको लामोसाँघु-जिरी सडक र दोलखा-सिंगी सडक स्तर वृद्धि गर्ने क्रममा रहेकाले भइरहने अवरोधका कारण काम प्रगतिअनुसार अघि बढ्न सकेको छैन । आयोजनाका सामानहरू वीरगन्ज आइपुगे पनि कार्यस्थल पुग्नु निकाै कठिनाइ सामना गर्नुपरेको छ ।

श्रोत: नागरीक, २०१४/०८/०६

बाम सरकार बनेपछि बुढीगण्डकी बनाउन गेजुवालाइ नै दिन्छाैं : ओली

नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीले बुढी गण्डकी आयोजनाको निर्माणकर्ता गेजुवा कम्पनी खारेजको निर्णय बाम सरकारले उल्टाउने बताएका छन् ।

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघद्वारा साेमवार आयोजित राष्ट्रिय आर्थिक बहस कार्यक्रममा अध्यक्ष ओलीले चुनाव गराउने सरकारले शान्ति सुरक्षाको सट्टा लाइसेन्स बाँड्ने र खोस्ने काम गरेको भन्दै त्यसलाई उल्ट्याउने बताए ।

गत साताको मन्त्रीपरिषद बैठकले बुढी गण्डकी आयोजना बनाउन चीनियाँ कम्पनी गेजुवा गुरपसँग भएको सम्झौता खारेज गर्ने निर्णय गरेको थियो । सरकारले चीनियाँ कम्पनीसँगको सम्झौता खारेज गर्ने निर्णय अनधिकृत भएकाले आगामी सरकारले यसलाई सच्याउने ओलीको भनाई छ ।

श्रोत: काब्लिपुर, २०७४/०८/०४

सरकारले खारेज गरेकाे बुढीगण्डकीको निर्णय उल्ट्याइन्छ : ओली

बिना प्रतिस्पर्धा बदनाम कम्पनीलाई दिएकाले खारेज भएको हो : महत

कृष्ण आचार्य

बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजनाबारे चीनिया कम्पनीसँग भएको सम्झौता खारेजको निर्णय अब बन्ने सरकारले उल्ट्याउने एमाले अध्यक्ष केपी शर्मा ओलीले बताएका छन् ।

गत साताको मन्त्रीपरिषद बैठकले दुई संसदीय समितिको निर्देशनमा टेक्दै आयोजना बनाउन चीनियाँ कम्पनी गेजुवा गुरपसँग भएको सम्झौता खारेजको निर्णय गरेको थियो । चुनाव गराउने सरकारले शान्ति सुरक्षाको सट्टा लाइसेन्स बाँड्ने र खोस्ने काम गरेको भन्दै त्यसलाई उल्ट्याउने एमाले अध्यक्ष ओलीले बताएका हुन् ।

‘बुढीगण्डकी जलविद्युत आयोजना कि दिनै हुन्छ थियो । दिएपछि खारेजको निर्णय गर्नु हुँदैन थियो,’ नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघद्वारा आयोजित राष्ट्रिय आर्थिक बहस कार्यक्रममा उनले भने, ‘एक महिना समय बाँकी रहेको चुनावी सरकारले अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध सन्तुलन, निर्वाचनको लागि शान्ति सुरक्षा कायम गर्नुको सट्टा लाइसेन्स बाँड्ने र खोस्ने काम गरिरहेको छ । यो अनधिकृत काम हो । आगामी सरकारले यसलाई करेक्सन गर्ने छ ।’

सोहि कार्यक्रममा उपस्थित पूर्व अर्थमन्त्री तथा कांग्रेस नेता रामशरण महतले बिना प्रतिस्पर्धा विवादास्पद कम्पनीलाई दिएकोले खारेज भएको बताए । ‘प्रतिस्पर्धाको आधारमा जुनसुकै कम्पनीलाई दिए हुन्छ । म त्यसैको पक्षमा हुन्छु,’ उनले भने, ‘बुढीगण्डकी बदनाम चाइनिज कम्पनीलाई दिइएको थियो । खारेज भयो । ठिकै भो ।’

१२ सय मेगावाटको जलाशययुक्त बुढीगण्डकी आयोजना अब लगानी बोर्डमार्फत अगाडी बढाइने निर्णय शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको सरकारले गरेको हो । पुष्पकमल दाहाल नेतृत्व सरकारको अन्तिम मन्त्रीपरिषदले गेजुवा ग्रुपलाई बुढीगण्डकी निर्माणको सम्झौता गरेको थियो ।

यसबारे प्रमुख दलका विभाजित देखिएका हुन् । बिना प्रतिस्पर्धा निर्माणको जिम्मा दिएको भन्दै संसदको कृषि तथा जलस्रोत र अर्थ समितिले सम्झौता खारेज गर्न सरकारलाई निर्देशन दिएको थियो । उपप्रधान तथा उर्जामन्त्री कमल थापाका अनुसार संसदिय समितिको निर्देशनको आधारमा गेजुवा ग्रुपसंगको सम्झौता खारेजीको निर्णय भएको हो ।

गेजुवा ग्रुपलाई इन्जिनियरिङ प्रोक्चुरमेन्ट कन्स्ट्रक्शन एन्ड फाइनान्स (इपिसि एन्ड एफ) मोडलमा निर्माणको जिम्मा दिने निर्णय तत्कालीन प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल नेतृत्वको सरकारको अन्तिम मन्त्रीपरिषदले गरेको हो । मन्त्रीपरिषदको उक्त निर्णय पछि गत जेठ २१ गते तत्कालिन उर्जामन्त्री जनार्दन शर्मा र कम्पनीबीच समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर (एमओयू) भइसकेको थियो ।

शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको सरकारको पहिलेको मन्त्रीपरिषदले अघिल्लो सरकारले गरेको एमओयूलाई सघाउदै अनुमोदन पनि गरेको थियो । हाल देउवा नेतृत्वकै मन्त्रीपरिषदले उक्त सम्झौता खारेज गरेको हो ।

|

यो आयोजना २ खर्ब ६० अर्ब रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको छ । उर्जा मन्त्रालयका अनुसार २०७२/७३ मा यो आयोजनाको विस्तृत अआयोजना प्रतिवेदन (डिपिआर) र टेण्डरका कागजात तयार भइसकेको छ ।

श्रोत: १२खरी इट्कम्, २०१४/०८/०५

माथिल्लो तामाकोशी २०७५ मंसिरमा सम्पन्न हुने

२०७५ मंसिरदेखि माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत् आयोजनाको विद्युत् राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोडिने भएको छ ।

आगामी असारमा आयोजनाको पहिलो युनिट सञ्चालनमा ल्याउने बताइए पनि सबै युनिट एकैसाथ सञ्चालनमा ल्याउने गरी नयाँ समयसीमा निर्धारण गरिएको हो ।

सुरुङ निर्माण सम्पन्न भएसँगै आयोजनाको भौतिक प्रगति ९३ प्रतिशतको हाराहारीमा पुगेको छ । कुल ८.५ किलोमिटर लामो सुरुङ निर्माण सम्पन्न भएपछि आयोजनाको प्रमुख काम सम्पन्न भएको छ । सुरुङ निर्माण सम्पन्न भएपछि त्यसको मर्मत तथा सम्भार (कंक्रिटिङ) गर्ने कार्य शुरु हुनेछ ।

सो आयोजनाको सुरुङ अन्य आयोजनाको तुलनामा फरक ढंगले निर्माण गरिएको छ । नेपालमा पहिलो पटक सुरुङमार्गमा ठाडो सुरुङसमेत रहेको छ । ठाडो सुरुङमा 'स्टिल लाइनिङ' गर्ने कार्य नै सबैभन्दा अप्ठ्यारो कार्यको रूपमा रहेको आयोजना प्रमुख विज्ञान श्रेष्ठको भनाइ छ । आयोजनामा अत्यन्तै अप्ठ्यारो कार्यका रूपमा रहेको दुईवटा ठाडो सुरुङ निर्माण यसअघि नै सम्पन्न भएको हो ।

आयोजना प्रमुख श्रेष्ठले दुईवटा ठाडो सुरुङ नेपालमा निर्माणाधिन आयोजनामध्ये पहिलो भएको बताए । कुल ३११ मिटर लामो माथिल्लो पेनस्टक सार्प टनेल गत भदौ ३१ गते निर्माण सम्पन्न भएको हो भने ३७३ मिटर लामो तल्लो पेनस्टक सार्प टनेल २०७१ माघमा सम्पन्न भएको हो । तर सो कार्यमा संलग्न निर्माण व्यवसायीको कार्यशैली र कार्यक्षमतामा प्रश्न उठेको छ । पेन स्टक पाइप आयात गर्न समय लागेको छ । सो कार्यको जिम्मा भारतीय कम्पनी टेक्स म्याको रेल एण्ड इञ्जिनियरिङ कम्पनीले लिएको छ ।

आयोजनाले ठेकेदारलाई कुनै पनि विषयमा लापरबाही नगर्न र तोकिएको समयमा काम गर्न निर्देशन दिएको जनाएको छ । नेपाल विद्युत् प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशक एवं माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत् आयोजनाका अध्यक्ष समेत रहेका कुलमान घिसिङले आयोजना आम नेपालीको आशा र भरोसाको केन्द्रका रूपमा रहेकाले यसलाई शीघ्र सम्पन्न गराउन आयोजनामा कार्यरत सबै कर्मचारी र निर्माण व्यवसायीलाई निर्देशन दिए ।

“एक दिन पनि ढिला गर्ने र हुने काम नगर्न म सबैलाई निर्देशन दिन्छु, यो राज्यको प्राथमिकताको आयोजना हो । कुनै पनि व्यक्ति वा निकायले कमजोरी गरे, त्यो मान्य हुँदैन,” उनले भने ।

सरकारले आयोजनाका लागि अत्यावश्यक सबै साधन स्रोत उपलब्ध गराएको छ । ऊर्जा सचिव अनुपकुमार उपाध्यायका अनुसार मुलुकको विद्युत् माग सम्बोधन गर्न महत्वपूर्ण मानिएको आयोजनामा समस्या आउन नदिन सरकारले अत्यावश्यक स्रोत साधन उपलब्ध गराएको र बजेट समेत समयमै दिइएको छ ।

भौतिक निर्माण कार्य लगभग सम्पन्न हुने चरणमा रहेको छ । बाँकी रहेको काम भने हाइड्रोमेकानिकल, इलेक्ट्रोमेकानिकल र सिभिल निर्माणमा संलग्न ठेकेदारको आवश्यक समन्वयमा गर्नुपर्नेछ ।

‘गोरखा भूकम्प’ का कारण डेढवर्ष पर धकेलिएको आयोजना निर्माणमा देखिएको प्रगति जस्तै प्रसारण लाइन निर्माणमा सफलता हासिल भएको छ । कुल २२० केभी क्षमताको प्रसारण लाइनमा निर्माण हुने १२७ टावरमध्ये हालसम्म ९७ वटा टावर जडान कार्य सम्पन्न भएको छ ।

त्युस्तै ११८ वटा टावरको जग निर्माण सम्पन्न भएको छ । निर्माण सम्पन्न भएकामध्ये ७।५ किलोमिटर तार तान्ने कार्य समेत सम्पन्न भएको छ । आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोड्नका लागि

निर्माणको क्रममा रहेको न्यू खिम्ती सव्स्टेशनका कारण भने समस्यापनै देखिएको छ । आगामी एक वर्षभित्र निर्माण सम्पन्न गर्न भारतको केइसिइन्टरनेशनले माटो परीक्षण गरिरहेको छ । एक वर्षभित्र सव्स्टेशन निर्माण सम्पन्न हुने अवस्था भने देखिदैन । सो सव्स्टेशन निर्माण सम्पन्न नभए पनि खिम्तीमा रहेको हिमाल पावरको सव्स्टेशनबाट काठमाडौं वा तराईमा विद्युत् प्रवाह गर्न कुनै समस्या नहुने आयोजनाले जनाएको छ ।

- रमेश लम्साल

श्रोत: काव्तिपुर, २०७४/०८/०५

तामाकोसीसँगै सबस्टेसन पनि

माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत्को सबभन्दा जोखिम तर महत्त्वपूर्ण मानिएको नदीको पानी विद्युत्गृहमा ल्याउने मुख्य सुरुङ ब्रेक थ्रु (छिचोलिएको) भएको छ । मुलुकमा निर्माणाधीन सबभन्दा ठूलो ४ सय ५६ मेगावाट क्षमताको यो आयोजनाको मुख्य संरचनाको निर्माण कार्य मात्र पूरा भएको छैन कि २०७५ पुसदेखि विद्युत् उत्पादन सुरु हुने विश्वास जगाएको छ । राष्ट्रिय गौरवको यो आयोजनाको भौतिक निर्माण कार्य ९२ प्रतिशत पूरा भइसकेको छ । ०७२ को महाभूकम्प र भारतीय नाकाबन्दीका कारण एक वर्ष पछाडि धकेलिएको आयोजना संशोधित लक्ष्यअनुसार निर्धारित मितिमै निर्माण पूरा हुने वातावरण बन्नु आफैमा सकारात्मक छ । माथिल्लो तामाकोसी आयोजना निर्माणको प्रगति सन्तोषजनक मात्र होइन, प्रशंसनीय छ । विद्युत् प्राधिकरणको सहायक कम्पनी तामाकोसी हाइड्रोपावरले यो आयोजना निर्माण गरेको हो । माथिल्लो तामाकोसीमा प्राधिकरणको नेतृत्व र आयोजना प्रमुखलगायत प्राविधिकको भूमिका प्रशंसनीय छ । अहिलेसम्मको प्रगति हेर्दा उनीहरूले बाँकी काम सम्पन्न गरी २०७५ पुसदेखि आयोजनाबाट विद्युत् उत्पादन सुरु गर्नसमेत कुनै कसर बाँकी राख्नेछैनन् भन्ने विश्वास गर्न सकिन्छ ।

माथिल्लो तामाकोसीले मुलुकमा बर्सेनि बढ्दो बिजुलीको मागलाई पूरा गरी लोडसेडिङ हुन नदिन महत्त्वपूर्ण योगदान पुर्याउनेछ । माथिल्लो तामाकोसी हिउँद याममा दिनभरको पानी जम्मा गरेर साँझको बढी माग भएका बेलासमेत बिजुली उत्पादन गर्न मिल्ने आकर्षक आयोजना हो । जुन रफ्तारमा तामाकोसी आयोजना बनिरहेको छ, त्यसैअनुरूप खिम्ती-ढल्केबर प्रसारण लाइन र ढल्केबर सबस्टेसनको काम हुन सकेको छैन । चिनियाँ ठेकेदारले निर्धारित कार्यतालिकाअनुसार काम गर्न नसकेपछि ढल्केबर सबस्टेसन निर्माणको ठेक्का रद्द भएको छ । प्राधिकरणले सबस्टेसन बनाउन पुनः ठेक्का प्रक्रिया अघि बढाएको छ । समयमै सबस्टेसन र डबल सर्किट प्रसारण लाइन निर्माण पूरा हुन सकेन भने २०७५ पुसदेखि उत्पादन हुने माथिल्लो तामाकोसीको बिजुली खेर जाने खतरासमेत छ । माथिल्लो तामाकोसीको ४ सय ५६ मेगावाट बिजुली राजधानी र वरपरका जिल्लामा पूरै खपत हुन सक्तैन । आयोजनाले आफ्नो कार्यक्षेत्रभित्रको खिम्तीसम्म प्रसारण लाइन र सबस्टेसन समयमै बनाइसक्ने भएको छ । तर, खिम्तीबाट राजधानी ल्याउने जुन प्रसारण लाइन छ, त्यो माथिल्लो तामाकोसीको ४ सय ५६ मेगावाट बिजुली ल्याउन सकिने क्षमताको छैन । यो प्रसारण लाइनको समेत तत्काल स्तरोन्नति गरी क्षमता बढाउनु अपरिहार्य भइसकेको छ ।

राजधानी र वरपरका जिल्लामा पूरै खपत नहुने भएकाले तामाकोसीको बिजुली खिम्ती-ढल्केबर प्रसारण लाइनबाट विराटनगरसहित पूर्वी तराईका जिल्ला र त्यहाँका औद्योगिक क्षेत्रहरूसम्म लानुपर्ने हुन्छ । तर, पूर्वी तराईमा बिजुली लान ढल्केबर सबस्टेसन बनिसक्नुपर्छ । ०७५ पुससम्म ढल्केबर सबस्टेसन बनेन भने माथिल्लो तामाकोसीको बिजुली खेर जाने अप्रिय स्थिति आउन सक्छ । प्राधिकरण, कर्मचारी सञ्चय कोष, नागरिक लगानी कोष, सर्वसाधारण र स्थानीयवासीको लगानीमा निर्माणाधीन आयोजनाको बिजुली खेर गयो भने लगानीकर्तालाई घाटा हुनुका साथै ऊर्जा क्षेत्रमा स्वदेशी लगानी निरुत्साहित हुने खतरासमेत उत्पन्न हुन सक्छ । तसर्थ प्राधिकरणले खिम्ती-ढल्केबर प्रसारण लाइनलाई तत्काल डबल सर्किटको बनाउने र ठेक्का प्रक्रिया छिटो अघि बढाएर ढल्केबर सबस्टेसन युद्धस्तरमा बनाउनुको विकल्प छैन । प्राधिकरणको नेतृत्व यसमा तत्काल गम्भीर भएर लाग्न दिला भइसकेको छ ।

प्राधिकरणद्वारा निर्माणाधीन १४ मेगावाटको कुलेखानी तेस्रो, ३० मेगावाटको चमेलिया, ६० मेगावाटको माथिल्लो त्रिशूली ३ ए, ४० मेगावाटको राहुघाटको प्रगति सन्तोषजनक छैन । अझ कुलेखानी तेस्रो, चमेलिया र राहुघाटको प्रगति निराशाजनक मात्र छैन कि काम समयमै गर्न नसकेका कारण ती आयोजनाको लागतार निर्माण अवधि दोब्बरभन्दा बढी पुगिसकेको छ । प्राधिकरणले विभिन्न ठाउँमा अघि बढाएका प्रसारण लाइन निर्माण आयोजनाहरूमध्ये समेत एकाधबाहेक धेरैजसोमा प्रगति सन्तोषजनक छैन । समयमै वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन (ईआईए) नहुने, बाटामा पर्ने रूख कटान अनुमति दिन वन मन्त्रालयले ढिलाइ गर्ने र स्थानीयस्तरमा जनताको विरोधलगायका कारण प्रसारण लाइनका काम अपेक्षित गतिमा अघि बढ्न सकेका छैनन् । सरकारले मातहतका सबै निकायलाई विद्युत् आयोजना र प्रसारण लाइनमैत्री बनाएर तत्काल काम सुचारु गराउने वातावरण बनाउनुपर्छ ।

मुलुकमा एउटा सरकारी निकायले अर्कोलाई दोष देखाएर उम्किन र आयोजना भने ढिला भइरहने जुन प्रवृत्ति छ, त्यसलाई तत्काल अन्त्य गर्नुपर्छ साथै सरकारले छिटो काम सम्पन्न गर्ने निकायका प्रमुखलाई पुरस्कृत र ढिलो गर्नेलाई कारबाहीको भागीदार बनाउने परिपाटी बसाले मात्र विकास आयोजनाहरू समयमै सकिने र मुलुकले छिटो प्रतिफल पाउने वातावरण बन्नेछ ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७४/०८/०५

तल्लो सेतीको अध्ययन सुरु

प्रताप रनामगर

ऊर्जा मन्त्रालयबाट तीन साताअघि सर्वेक्षण अनुमति लिएको तल्लो सेती तनहुँ जलविद्युत् आयोजनाको प्रारम्भिक काम सुरु भएको छ । प्रस्तावित १ सय ५ मेगावट क्षमताको उक्त आयोजनाको जाइकाको प्राविधिक टोलीले स्थलगत अध्ययन अवलोकन गर्दै सर्भेको काम सुरु गरेको हो । न्युजेक्क परामर्शदाताको ६ जनाको प्राविधिक टोलीले प्रारम्भिक स्थलगत अध्ययन गरेको तनहुँ हाइड्रो पावर लिमिटेडका उपप्रबन्धक श्यामजी भण्डारीले बताए ।

‘टोलीले आयोजनाको बाँध रहने स्थल, भौगर्भिक बनोट, वातावरणीय तथा सामाजिक क्षेत्रमा पर्ने प्रभावबारे सामान्य अध्ययन गरेको छ,’ उनले भने, ‘बाँध र पावरहाउसको किसिम, उचाइ, आयोजनाको दूरी र सम्भाव्यताबारे पनि सर्भे गरेपछि प्रतिवेदन तयारी गरिनेछ ।’ परामर्शदाताको प्राविधिक टोलीले प्रारम्भिक अध्ययनको प्रतिवेदन दिइसकेपछि विस्तृत सर्भेको काम अगाडि बढ्ने उनले बताए ।

विस्तृत सर्भेबाट आयोजनाको कुल लागत, बाँधको किसिम, वातावरणीय तथा सामाजिक प्रभावलगायतबारे अन्तिम प्रतिवेदन तयार पारिनेछ ।

सर्भे अनुमतिपत्र लिएको मितिले ढिलोमा दुई वर्षभित्र आयोजनाको विस्तृत सर्वेक्षण प्रतिवेदन तयार पारिसक्ने आयोजनाले जनाएको छ ।

तनहुँ हाइड्रोपावरको पावरहाउसबाट निस्कने पानी र मादी नदीको पानीलाई सदुपयोग गरी तल्लो सेती जलविद्युत् आयोजना निर्माण गरिनेछ । टेल रेसबाट लगभग १८ किलोमिटर दूरीको तल तल्लो सेती जलविद्युत् आयोजनाको बाँध बनाउने प्रस्ताव छ ।

तल्लो सेती आयोजनाको बाँध हाल निर्माणाधीन तनहुँ हाइड्रोपावरको विद्युत्गृहबाट करिब २० किमि तल्लो तटीय क्षेत्रमा पर्ने केशरटारमा हुनेछ । उक्त स्थान त्रिशूली र सेती नदीको दोभानभन्दा करिब १९ किमि माथिल्लो तट तथा चितवनको नारायणगढबाट करिब ३३ किमिको दूरीमा पर्छ । प्रस्तावित आयोजनाबाट वार्षिक करिब ४४ करोड युनिट ऊर्जा उत्पादन हुने अनुमान गरिएको छ । आयोजनाको अनुमानित लागत करिब २२ करोड अमेरिकी डलर छ ।

श्रोत: अञ्जपूर्ण पोष्ट, २०१४/०८/०५

बुढीगण्डकी सम्झौता उल्टिन्छ: ओली

नेकपा एमाले अध्यक्ष केपी ओलीले निर्वाचनपश्चात बाम गठबन्धन सरकारले बहुचर्चित बुढीगण्डकी जलविद्युत् आयोजनाको निर्णय उल्टाउने बताएका छन्।

माओवादी अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल नेतृत्वको सरकारले बुढीगण्डकी निर्माणको जिम्मा चिनियाँ गेजुवा ग्रुप कम्पनी (सीजीजीसी) लाई दिने निर्णय गरेको थियो । अघिल्लो सरकारले हचुवाको भरमा परियोजना अक्षम कम्पनीलाई जिम्मा लगाएको भन्दै नेपाली कांग्रेस नेतृत्वको सरकारले सम्पूर्ण सम्झौता रद्द गरेको थियो। कार्यक्रममा ओलीले काम चलाउ सरकारले परियोजनाको सम्झौता खारेज गरेर लगानीको वातावरण विगारेको आरोप लगाए । 'सरकारको पछिल्लो गतिविधिले अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध विगार्ने काम भएको छ', उनले भने, 'अनाधिकृत रूपमा गरिएका निर्णय आगमी सरकारले करेक्सन गर्नेछ ।'

मुलुक निर्वाचनमा होमिएको बेलामा सान्ती सुरक्षा कायम गर्न लाग्नुपर्ने सरकार अनाधिकृत रूपमा दीर्घकालीन असर पार्ने गतिविधिमा लागेको उनको आरोप छ ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०१४/०८/०५

नयाँ खिम्ती सबस्टेसनको जग्गा विवाद सल्टियो, वर्षदिनमा काम पूरा हुने

लामो समयदेखि विवादित ४ सय ५६ मेगावाटको माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनाबाट उत्पादित विद्युत् जोडिने न्यू-खिम्ती सबस्टेसनको समस्या समाधान भएको छ । नेपाल विद्युत् प्राधिकरण, आयोजना, स्थानीय प्रशासन तथा स्थानीयबीचको समन्वयमा समस्या सल्टिएको हो ।

सबस्टेसन निर्माण हुने जग्गाको मुआब्जा झन्डै ४ वर्षअघि निर्धारण भए पनि स्थानीयले बुझ्न मानेका थिएनन् । तर, आयोजनाले निरन्तर स्थानीयसँग परामर्श गरेपछि उनीहरू सहमत भएका हुन् ।

अप्पर तामाकोसी हाइड्रो पावर लिमिटेडले आयोजनास्थलदेखि सबस्टेसनसम्म तार तान्ने र सबस्टेसनको जग्गा प्राधिकरणले उपलब्ध गराउने सहमति थियो । यद्यपि, सबस्टेसनको जग्गा प्राप्त गर्न उल्लेख्य भूमिका खेलेको आयोजना प्रमुख विज्ञानप्रसाद श्रेष्ठले बताए ।

२२०/१३२ केभी सबस्टेसन निर्माण गर्न करिब १ सय ३७ रोपनी जग्गा अधिग्रहण गरिएको छ । उक्त जग्गाको तीन तहमा मुआब्जा निर्धारण गरिएको थियो । सडकले छोएको जग्गा प्रतिरोपनी करिब १२ लाख रुपैयाँ निर्धारण भएको छ ।

जग्गा अधिग्रहण गर्न प्राधिकरणले २०६९ साउन २९ मा सूचना निकालेको थियो । यस्तै, जग्गा प्राप्ति ऐन, २०३४ अनुसार जिल्ला प्रशासन कार्यालय रामेछापले २०७० असार १८ मा मूल्य निर्धारण गरेको थियो ।

मूल्य निर्धारण गरेको दुई वर्षसम्म कोही स्थानीयले पनि रकम लिन अस्वीकार गर्दै आएका थिए । तर, त्यसपछि करिब ५० प्रतिशतले रकम बुझेको आयोजनाका प्रवक्ता गणेशप्रसाद न्यौपानेले बताए । ‘अहिलेसम्म सबैले रकम लिइसकेका छन्, समस्या समाधान भएको छ,’ उनले भने, ‘चालू आर्थिक वर्षभित्र काम पूरा गर्ने योजनामा छौं ।’ आयोजनास्थल गौंगरदेखि खिम्तीसम्म ४७ किलोमिटरमा १ सय २७ वटा टावर निर्माण हुनेछ । यसमध्ये अहिलेसम्म १ सय ८ वटा टावर निर्माण भई ९७ टावरसम्म तार तान्ने काम सकिएको छ ।

आयोजनाबाट २०७५ पुससम्म विद्युत् उत्पादन गर्ने लक्ष्य छ । विद्युत् उत्पादन हुँदासम्म सबस्टेसन निर्माण नभए अर्को समस्या देखिनेछ । निजी क्षेत्रले सञ्चालन गरिरहेको ६० मेगावाटको खिम्ती विद्युत्गृह नजिक अर्को सबस्टेसन निर्माण गर्ने योजना छ ।

श्रोत: कारोबार, २०१४/०८/०६

कोइलाकै बिजुलीमा भर पर्ने दिनको अन्त्य गर्न सकिएला ?

विचार

कारोबार संवाददाता

राज्यले घरेलु विद्युतीय प्लान्टको व्यवस्थापन गर्दै र अपुग ऊर्जा भारतमा कोइला (जलवायु परिवर्तनको प्रमुख कारक बाट उत्पादित बिजुली (हाल ३ सय मेगावाटको हाराहारी) ल्याएँ भए पनि लोडसेडिङ क्रमशः घटाइरहेको छ । हिउँदयाममा थप विद्युत् कटौती गर्न नपरोस् भनेरै भदौ ७ देखि ११ सम्म सम्पन्न प्रधानमन्त्रीको भारत भ्रमणका बेला १ सयदेखि १ सय २० मेगावाटसम्म थप बिजुली ल्याउन मिल्ने गरी सुधार गरिएको रक्सौल-परवानीपुर र कुशाह-कटैयाबीचको प्रसारण लाइन सुचारु गर्न दुई देशका प्रधानमन्त्रीले संयुक्त रूपमा उद्घाटन गरेर हिउँदको संकट टार्ने प्रयास गरेको भए पनि ढल्केबरको सबस्टेसन पूरा नहुने परिस्थिति सिर्जना हुनुले कोइलाकै बिजुलीको वैशाखी पनि कतै भाँचिने पो हो कि भन्ने डर बढेको छ ।

युरोपेली मुलुकहरूले समयसीमा तोकेरै कसैले सन् २०२२ त कसैले सन् २०२५ देखि खनिज इन्धनको प्रयोगलाई बन्द गर्ने निर्णय गर्दै गर्दा भारतको अदालतले भने भर्खरै पेट कोक (खनिज तेल प्रशोधनको सहउत्पादन) र फर्नेस आयलबाट उत्पादित बिजुली तत्काल बन्द गर्ने निर्णय लिनुले नवीकरणीय ऊर्जाको भरपर्दो स्रोत जलविद्युत्को बजार एकाएक बढ्ने देखिएको छ । तर, हामी उतैबाट महँगोमा त्यस्तै बिजुलीमा भर परिरहेका छौं अहिले पनि । कैयन् गाउँबस्तीमा बिजुली पुऱ्याउन बाँकी नै रहेकाले ती क्षेत्र त सदियौँदेखि अन्धकारमै छन् । ऊर्जा सुरक्षाका लागि कुनै जलविद्युत् आयोजना निर्माण गर्न खोज्दा वन, वातावरण र प्रजाति संरक्षणका सवाल उठाएर आयोजनाको गतिलाई अवरुद्ध गर्न खोज्नु भनेको वर्तमानको पुस्तालाई मात्र होइन, जानी-नजानी भावी सन्ततिलाई समेत विकासका दृष्टिकोणले नेपाल बस्न लायक मुलुक हुनेछैन भन्ने सन्देश सम्प्रेषण गरी पलायन भइरहने र हुने वातावरणलाई नै निरन्तर सघाएको भान हुन्छ । कोइला बालेर ल्याएको बिजुली बाल्नु भनेको पनि जलवायु परिवर्तनकै चपेटामा मुलुकलाई धकेल्नु हो भन्ने तथ्यप्रति कोही पनि अनभिज्ञ छैनन् सायद ! तर भारतमा उत्सर्जित कार्बन घटाउन सहयोग पुऱ्याउने जलविद्युत्का आयोजना बनाउँदा चाहिने वनक्षेत्र उपलब्ध गराउन र त्यस्ता आयोजनालाई स्वच्छ विकास संयन्त्र (सीडीएम) मा समावेश गर्ने कार्यमा भने विलम्ब हुँदै आइरहेको छ । हो, कुनै सडकटापन्न र लोपोन्मुख प्रजाति आयोजना क्षेत्रमा पऱ्यो र त्यसको विनाश हुन गई त्यस क्रियाकलापले माथि उल्लेख गरिएझैं वातावरण र जैविक विविधताका सन्धि-सम्झौतामा नेपालको अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धता बर्खिलाफ गरेको ठहर्ने भयो भने त्यस्ता क्षेत्र बचाउन अझै गहन र मिहिन ढङ्गले अध्ययन गर्ने वा वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कनका लागि गरिने अध्ययनकै बेला केही उपाय खोज्न सकिएला । होइन भने छ्यासछ्यास्ती पाइने वा देशको अन्य भूभागमा पनि त्यसको अस्तित्व जोगाउन सकिने सम्भावना भएका वनस्पति तथा प्राणी प्रजातिको सवाललाई आकाशै खस्छ क्यारे भनेझैं उचाल्न पर्दैन कि ! बरु आयोजना बनेपश्चात् आयोजनाले राज्यलाई उपलब्ध गराउने राजस्व, कर वा स्वच्छ विकास संयन्त्रमा आयोजनालाई सूचीकृत गर्न सके सो बापत प्राप्त हुने रकमको निश्चित हिस्सा वातावरणीय हिसाबले संवेदनशील ठहरिएका क्षेत्रमा त्यस्ता प्रजाति संरक्षणका लागि खर्चने विशेष व्यवस्था गर्न सके आयोजनाका कारण प्रजाति संरक्षणमा थप टेवा पुग्छ । प्रजाति संरक्षणका लागि कुनै दातृ निकायको अनुचित सर्तहरू मानेरै भए पनि ऋण वा अनुदान हात थाप्नुपर्ने अहिलेको विकल्परहित बाध्यताबाट मुलुकलाई जोगाउन पनि सकिन्छ ।

निरन्तर रूपमा प्राप्त हुने ऊर्जाले स्थानीय समुदायले राति अबेलासम्म लेख्न, पढ्न वा थप आयआर्जनका काम गर्ने समय त पाउँछन् नै । तर, सस्तो दरमा बिजुली उत्पादन गरी वितरण गर्ने वातावरण बनाउन सकिएन भने लगानीकर्ता बिचिकने मात्रै होइन, स्थानीयले समेत भात पकाउन, कोठा न्यायो पार्न वा दाउरा बेचेर दैनिकी चलाउनुपर्नेहरूले फेरि पनि वनजङ्गलमै भर पर्नुपर्ने बाध्यताबाट मुक्ति पाउँदैनन्, जसले गर्दा वनमा पर्ने चाप घटाउन सकिँदैन । आयोजना क्षेत्रका विपन्न परिवारलाई राज्यले निर्माण लागतको परल वा थप सस्तो मूल्यमा विद्युत्को उपभोग गर्न पाउने सरल र सहज नीति अख्तियार गरेर वन तथा वातावरण संरक्षणको संवेदनशीलतालाई सम्बोधन गर्न पनि सकिन्छ इच्छाशक्ति भएमा ।

आयोजना निर्माणबाट नोकसानी हुने भनेको वन जोगाएबापत पाउने कार्बन सञ्चितिको रकमकै कुरा गर्ने हो भने पनि बिजुली बेचेर हुने आम्दानी जस्तै : गार्हस्थ्य, औद्योगिक प्रयोजन र जगेडा बिजुली बिक्री गरी प्राप्त हुने आर्थिक लाभलगायत स्थानीय जनतालाई प्राप्त हुने सेयरसँग लेखाजोखा गरेर हेरौं र तुलनात्मक लाभको आधारमा निर्णय गरौं । जुँगाको लडाइँमा होमिएर राष्ट्र विकासको लक्ष्यलाई उल्टो दिशातर्फ डोऱ्याउने गरी यो र त्यो बहानामा निर्णय गर्दै देश विकासको राष्ट्रिय एजेन्डालाई पछाडि नधकेलौं । विदेशी भूमिबाट फर्केको दिन सबै राजनेता वा राष्ट्रसेवकले भ्रमण गरेकै मुलुक बनाउने सपना देखेर र बाँड्ने तर कार्यान्वयन तहमा आइपुग्दा त्यसको एक अंश पनि नझल्कने परिपाटीको अन्त्य कहिले होला खै ?

आयोजना निर्माणका लागि आवश्यक पर्ने वनक्षेत्रको जग्गा उपयोग गरेबापत ऊर्जा उद्यमीले करारबमोजिम प्रतिवर्ष तोकिएको दस्तुर बुझाउँछन् नै । जनचाहनाअनुरूपको विकास-निर्माणलाई सहज बनाउनुको साटो सरोकारवाला निकाय सबैलाई आआफ्नै परम्परागत बाँसुरीको धुन नै कर्णप्रिय लागिरहेको छ । प्रजातन्त्र, लोकतन्त्र, गणतन्त्र जे भए पनि वन-वातावरणको पुरानो बाँसुरीमा बिजुलीको नयाँ धुन बजाउन हम्मैहम्मै परिरहेको छ । आयोजनाका लागि सरकारले उपलब्ध गराउने वनक्षेत्रको जग्गाबापत राष्ट्रिय वनसँग जोडिएको निजी जग्गा जिल्ला वन कार्यालयको नाउँमा खरिद गर्ने भन्ने तर्क आफैँमा अव्यावहारिक छ । यसले जलविद्युत् कम्पनीले आयोजना निर्माणतर्फ आफ्नो तन, मन र धन लगाएर लक्षित समय वा अगावै आयोजना सम्पन्न गर्न सक्दैनन् । एकातिर सरकार तोकिएको समयअगावै जलविद्युत्का आयोजना सम्पन्न गर्ने प्रवृद्धकलाई बोनस दिने घोषणा गर्छ, अर्कातिर सरकारी निकाय नै समस्यालाई थप बल्झाउने कार्यमा सरिक भइरहेका छन् ।

एउटा नीतिगत कमजोरीले निम्त्याएको घटनाले सबैलाई अझ छ्याङ्ग पाछै होला । केही समयअघि बुटवलका नाबालक दुई भाइ एकआपसमा घरछेउको सडकमा खेल्निरहेको अवस्थामा एक्कासि चुँडिएको उच्च भोल्टेजको प्रसारणलाइनका कारण जीवन गुमाउन विवश भए । ती दुई बालकका कोही आफन्त राजनीतिक दलका नेता भएका भए सायद राज्यले उनीहरूलाई सहिद (!) घोषणा गर्थ्यो होला, तर गरिब तथा निमुखा बाबुआमा भएका तथा राज्यले अङ्गीकार गरेको वन जोगाउने अव्यावहारिक नीति अर्थात् आइन्दा विद्युत् प्रसारणलाइन निर्माणका लागि योजना बनाउँदा नै वनका रूखहरू हटाउन नपर्ने प्रविधि अपनाई सोहीअनुसार कार्यान्वयन गर्ने भन्ने प्रावधानले मानव बस्ती भए पनि उच्च भोल्टेजको प्रसारणलाइन बनाउनुपर्ने बाध्यता रहिआएको छ । यसले गर्दा होनहार बालकहरूको ज्यान गयो । निर्णय गर्ने पदाधिकारीका आफन्त त्यस्तो परिवेशबाट गुञ्जन नपरेकै कारण यसले ठूलो महत्त्व नपाएको हुन सक्छ । बस्ती छल्न वनको बाटो प्रसारणलाइन बनाउन दिएको भए सायद बालकको ज्यान अनाहकमै जाँदैनथ्यो होला । राज्य संयन्त्र कति निर्दयी छ भने वन जोगाउने नाउँमा सर्वसाधारणको बस्ती वा खेतबारीबाट तार टाँग्ने कामले कुनै पनि बेला मानव क्षतिको नियति दोहोरिन सक्छ भन्ने शाश्वत तथ्यलाई कुनै पर्वाह नगरी कानमा तेल हालेर बस्छ । करिब ६ महिनाजति अघि मात्रै पनि सप्तरीमा ११ हजार भोल्टेजको तार चुँडिँदा १५ जना सर्वसाधारण

घाइते भएको खबर छापामार्फत सार्वजनिक भए । यस्तो अवस्था आइसक्दा पनि राज्यले हाल अङ्गीकार गरेको गलत नीति तत्काल उल्ट्याई बस्ती होइन, वनक्षेत्रबाटै उच्च भोल्टेजका विद्युत् प्रसारण करिडोर बनाउने नीति ल्याउनुपर्ने आवश्यकता बोध गर्न किन सक्दैन ? अर्थात् राज्य कसका लागि काम गरिरहेको छ ? भन्ने अहम् प्रश्न उब्जिएको छ । वन जोगाउने नाउँमा बालक वा जो-कोही सर्वसाधारणलाई अकालमै मृत्युको मुखमा धकेल्ने नीतिबाट कसरी बचाउने होला ? त्यसैगरी विद्युत् प्रसारणलाइन निर्माणमा भएर हुने गरेका गुणस्तरहीन काम कारबाहीको पनि लेखाजोखा र खोजबिन गर्नेपछि र दोषीलाई यो वा त्यो बहानामा उम्कने मौका दिनु हुँदैन मात्र होइन, न्यायको कठघरामा उभ्याउनुपर्छ ।

विश्वमा हुने सबै खाले विकास मानव समुदायकै हितमा केन्द्रित हुने गर्छन् । लिभिड प्लानेटको दर्शनअनुसार अन्य प्राणी वा वनस्पतिको ख्यालै नगर्ने भन्ने होइन । हामी सबैलाई थाहा छ, पृथ्वी एक मात्र साझा घर हो । यसमा आश्रित सम्पूर्ण चराचर जगत्लाई बस्न लायक बनाउनुपर्छ । सबैको अस्तित्व जोगाउनुपर्छ । तर, गरिब र निमुखा जनताको मूल्यमा होइन । त्यस्ता समुदायसम्म उज्यालो पुऱ्याई मानव जीवन सुधार्ने जलविद्युत्का आयोजनालाई सहयोग गर्न मौजुदा नीति-व्यवस्थामा आमूल परिवर्तन गरी हिउँदबखैँ कोइलाकै बिजुलीमा भर पर्ने दिनको अन्त्य कहिले गर्न सकिएला ?

श्रोत: नागरीक, २०१४/०८/०६

अन्तरदेशीय प्रसारण लाइनबारे चीनलाई प्रस्ताव पठाउँदै

विष्णु बेल्वासे

तिब्बतको केरुङ हुँदै नेपालको रसुवागढी जोडने अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन निर्माण गर्न प्राविधिक रुपमा उपयुक्त भएको प्रस्ताव परराष्ट्र मन्त्रालयमार्फत चीन सरकारलाई पठाउने तयारी ऊर्जा मन्त्रालयले गरेको छ।

नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले उक्त क्षेत्रको स्थलगत अध्ययनपछि तयार पारेको प्राविधिक रिपोर्ट ऊर्जा मन्त्रालयमा बुझाएको थियो। मन्त्रालयका प्रवक्ता दिनेशकुमार घिमिरेले उक्त प्रस्ताव परराष्ट्र मन्त्रालयमार्फत चीन सरकारलाई पठाउन लागेको मंगलबार नागरिकसँग बताए।

‘रसुवागढी हुँदै चीनसँग जोड्ने अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन निर्माण गर्न प्राविधिक रुपमा उपयुक्त भएको प्रस्ताव चीन सरकारलाई परराष्ट्र मन्त्रालयमार्फत पठाउने तयारीमा छौं,’ उनले भने, ‘प्राधिकरणको उच्चस्तरीय टोलीले स्थलगत अध्ययनपछि ऊर्जा मन्त्रालयमा बुझाएको रिपोर्ट आधारमा चीन सरकारलाई प्रस्ताव पठाउन लागेको हो।’ बिजुली आयात तथा निर्यात भारततर्फ मात्र हुने गरेकोमा त्यसको विकल्पका रुपमा चीनतर्फको यो प्रसारण लाइन निर्माणलाई प्राथमिकता दिन थालिएको हो। उक्त प्रसारण लाइन निर्माण प्राविधिक रुपमा उचित ठहर भए पनि कति रकम लाग्ने भन्नेबारे भने अझै अध्ययन हुन भने बाँकी रहेको प्राधिकरणको भनाइ छ।

चिनियाँ पक्षसँग सन् २०२० सम्ममा २ हजार मेगावाट बिजुली बढी हुने भएकाले उक्त बिजुली नेपालमा ल्याउने योजना अनुसार अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन निर्माणमा नेपालले जोड दिँदै आएको छ। ‘नेपाललाई बढी चाहिने समय (हिउँद) मा चीनमा बढी बिजुली उत्पादन हुने रहेछ,’ प्राधिकरणका एक उच्चप्राविधिकले भने, ‘त्यतीबेला हामीलाई बिजुली अत्यधिक आवश्यक पर्ने भएकाले पनि अन्तरदेशीय प्रसारणलाइनको आवश्यकता झन् बढी भएको हो।’

उक्त अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन निर्माणपछि वर्षाको समयमा चीनतर्फ बिजुली निर्यात गर्न पनि सकिने सम्भावना छ। नेपालको त्रिशुली तथा सो क्षेत्र आसपास उत्पादन हुने बिजुली चीनतर्फ आपूर्ति गर्न यो प्रसारण लाइन प्रयोग हुनसक्छ।

सन् २०१६ को मार्चमा तत्कालीन प्रधानमन्त्री केपी ओली र चीनका राष्ट्रपति सी जिङ पिङबीच उक्त प्रसारण लाइन निर्माण गर्ने सहमति भएको थियो। चीनयाँ पक्षले प्राविधिक रुपमा उपयुक्त भएनभएको अध्ययन गर्न नेपाल र चीनका प्राविधिकलाई आग्रह गरेका थियो।

दुई महिना पहिले प्राधिकरणका कार्यकारी निर्देशकसहितको प्राविधिक टोलीले उक्त क्षेत्रको निरीक्षण गरेको थियो। त्यसपछि प्राधिकरण र चीनका प्राविधिकले संयुक्त बैठक र छलफल गरेका थिए।

पहिलोपटक नेपाल र चीनबीच विद्युत् व्यापार गर्ने उद्देश्यले ४०० केभी प्रसारण लाइन निर्माण गर्न लागिएको हो। उक्त प्रसारण लाइन निर्माणपछि नेपालबाट चीनमा र चीनबाट नेपालमा सहज विद्युत् आयात निर्यात हुनेछ। नेपालको भूभागमा पर्ने नेपालले र चीनतिरको चीनले नै बनाउनेगरी कुराकानी भइरहेको प्राधिकरणका उच्चअधिकारी बताउँछन्।

केरुङबाट काठमाडौंसँग जोड्ने रेलमार्गसँगै उक्त प्रसारण लाइन निर्माण गर्ने योजना अघि सारिएको हो।

काठमाडौंसम्म जोड्ने रेल मार्ग निर्माण गर्ने उद्देश्यले कात्तिक तेस्रो साता चिनियाँ उच्च अधिकारीको एउटा टोली नेपाल आएको थियो। उक्त टोलीले रेल मार्ग निर्माणबारे स्थलगत अध्ययन पनि गरेको थियो।

नेपाली पक्षले रसुवागढीदेखि गल्छीसम्म प्रसारण लाइन निर्माण गर्दैछ । चालू आर्थिक वर्षका लागि ३ करोड रुपैयाँ छुट्याइएको छ । गत आर्थिक वर्ष ५० लाख रुपैयाँ विनियोजना गरेको थियो ।

नेपाल र भारतबीच बिजुली आयात-निर्यात गर्न अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन निर्माण गरिए पनि नेपाल-चीनबीच भने बिजुली आदान प्रदान गर्न प्रसारण लाइन बनेको छैन ।

नेपाल र भारतबीच बिजुली आयात निर्यात गर्न ढल्केबर-मुजफ्फरपुर अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन निर्माण भइसकेको छ । त्यसलाई भारतबाट नेपालमा विद्युत् आयात गर्ने सबैभन्दा ठूलो मार्गका रुपमा लिइएको छ । यसअघि रक्सौल-परवानीपुर र कुशाहा-कटैया अन्तरदेशीय प्रसारण लाइनको उद्घाटन गत भदौ ७ गते भारत भ्रमणमा रहेका प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवा र उनका भारतीइ समकक्षी नरेन्द्र मोदीले संयुक्त रुपमा गरेका थिए । यसैगरी, बुटवल-गोरखपुर अन्तरदेशीय प्रसारण लाइन निर्माण गर्ने योजना पनि दुवै देशले बनाएका छन् ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०७४/०८/०६

पञ्चकन्या माई हाइड्रोपावरले ११ लाख कित्ता सेयर निष्कासन गर्न पायो अनुमति

पञ्चकन्या माई हाइड्रोपावर कम्पनीले स्थानीयका लागि सेयर निष्कासन गर्न नेपाल धितोपत्र बोर्डबाट अनुमति पाएको छ ।

कम्पनीले इलामस्थित १२ मेगावाटको माथिल्लो माई र ६.१ मेगावाटको माथिल्लो माई 'सी' जलविद्युत आयोजना प्रभावित सन्दपुर गाउँपालिका र इलाम नगरपालिकाका स्थानीयलाई छुट्याइएको १० प्रतिशत सेयर निष्कासन गर्न अनुमति पाएको हो ।

सय रुपैयाँ अंकित ११ करोड रुपैयाँबराबरको ११ लाख कित्ता सेयर निष्कासन गर्न बोर्डले स्वीकृति दिएको कम्पनीका कार्यकारी निर्देशक सन्तोषकुमार प्रधानले बताए । सेयर निष्कासन गर्न आवेदन गरेको ५ महिनापछि बोर्डबाट स्वीकृत भएको कम्पनीले जनाएको छ ।

बोर्डको स्वीकृतिसँगै सेयर निष्कासन तथा बिक्री प्रबन्धक नविल इन्भेष्टमेन्ट बैंकिङ लिमिटेड र सनराइज क्यापिटलले सूचना जारी गरेर सेयर बिक्री खुलेको जानकारी गराउने उनले बताए । सेयर बिक्री खुलेको १५ दिनभित्र स्थानीयले आवेदन गर्न पाउने छन् । स्थायीको सेयर बाँटफाँट लगत्तै सर्वसाधारणका लागि छुट्याइएको १० प्रतिशत सेयर निष्कासन हुने कम्पनीले जनाएको छ ।

कम्पनीले निर्माण गरेको माथिल्लो माई 'सी' ले गत असारबाट विद्युत उत्पादन गरिरहेको छ । यसअघि निर्माण भएको १२ मेगावाटको माथिल्लो माई पनि संचालनमा छ ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०१४/०८/०९

बलाँच-अत्तरिया १३२ केभी प्रसारण लाइन सञ्चालन

दार्चुलामा निर्माण सम्पन्न ३० मेगावाटको चमेलिया जलविद्युत आयोजनाको विद्युत राष्ट्रिय प्रसारणमा जोड्ने बलाँच-अत्तरिया १३२ केभी प्रसारण लाइन सञ्चालन भएको छ । दक्षिण कोरियाको ऋण लगानीमा तयार १ सय ३१ किलोमिटर लामो प्रसारण लाइन बिहीबार दिउँसोबाट सञ्चालन भएको हो ।

कैलालीस्थित अत्तरिया ग्रीडको विद्युत प्रवाह गरेर दिउँसो १.५५ बजेबाट प्रसारण लाइन र सबस्टेसन सञ्चालन गरिएको आयोजना प्रमुख अजयकुमार दाहालले बताए । चमेलियाबाट विद्युत उत्पादन सुरु गर्नुअघि प्रसारण लाइन तयारी अवस्थामा राख्न सञ्चालन गरिएको उनले बताए ।

चमेलियाबाट परीक्षण उत्पादन सुरु भएको दिनदेखि नै यो प्रसारण लाइनमार्फत राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिने प्राधिकरणले जनाएको छ ।

प्रसारण लाइन तयार भएपछि अहिले वैकल्पिकरूपमा ३३ केभी लाइनमा जोडिएको ८.५ मेगावाटको नौगाड जलविद्युत केन्द्रको विद्युत जोड्न आवश्यक प्रक्रिया पूरा गर्न अपि पावर कम्पनीलाई पत्राचार गरिएको दाहालले बताए ।

बलाँच-अत्तरिया महाकाली करिडोरलाई उत्तर दक्षिणमा जोड्ने पहिलो र एकमात्र प्रसारण लाइन हो ।

प्रसारण लाइनको डबल सर्किट टावर निर्माण गरिएको भए पनि अहिले सिङ्गल सर्किट लाइन मात्र जडान गरेर संचालन गरिएको छ । डबल सर्किट लाइन जोड्ने काम चालु आर्थिक वर्षभित्रै सुरु गर्ने प्राधिकरणको तयारी छ ।

यो प्रसारण लाइन सञ्चालन भएपछि चमेलियासहित निजी क्षेत्रले निर्माण गरिरहेको २ सय मेगावाट विद्युत राष्ट्रिय प्रसारणमा जोड्न बाटो खुलेको छ । प्रसारण लाइनमा चमेलियासहित ८६ मेगावाटको चमेलिया छत्तिसगाड, ४० मेगावाटको माथिल्लो चमेलिया, ८.५ मेगावाटको नौगाड र ५४ मेगावाटका कालंगागाडका आयोजनाको विद्युत राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिने छ ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०१४/०८/०९

बिपिसीले तल्लो मनाङ मर्स्याङ्दीमा भित्र्यायो चिनियाँ लगानी

बुटवल पावर कम्पनी (बिपिसी) ले मनाङमा निर्माण हुने सय मेगावाटको तल्लो मनाङ मर्स्याङ्दी जलविद्युत् आयोजनामा ३ चिनियाँ कम्पनीको लगानी भित्र्याएको छ ।

आयोजनामा पश्चिम चीनका सिचुवन प्रोभिन्सल इन्भेष्टमेन्ट ग्रुप, चेङ्गदु सिंचेन इन्भेष्टमेन्ट ग्रुप र छिमयुआन इन्जिनियरिङ कन्सल्टिङ कम्पनीले लगानी गर्न लागेका हुन् । बिपिसी र तीन कम्पनीबीच बुधबार समझदारी भएको छ ।

बिपिसी र उक्त तीन चिनियाँ कम्पनीको सहकार्यमा नेपालमा नयाँ कम्पनी स्थापना गरेर जलविद्युत् विकास गर्ने समझदारी समेत भएको छ । नेपालमा दर्ता भएको कम्पनीको नाम एससिआइजी इन्टरनेशनल नेपाल हाइड्रो पावर डेभलपमेन्ट कम्पनी राखिएको छ ।

सय मेगावाट आयोजनाबाट सुरु गरेर आगामी पाँच वर्षमा हजार मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्ने लक्ष्य रहेको बिपिसीका अध्यक्ष पद्म ज्योतिले बताए । उनका अनुसार ३ चिनियाँ कम्पनीले जलविद्युत्मा ५ वर्षमा २ देखि ३ खर्ब रुपैयाँ भित्र्याउनेछन् ।

लगानी साझेदारी गर्न तयार भएका कम्पनीले चीनमा जलविद्युत् र सहरी विकासमा ठूलो सफलता हासिल गरेका छन् । उनीहरूको लगानीले देशको जलविद्युत् विकासले पनि गति लिने अपेक्षा गरिएको छ ।

चिनियाँ लगानी भित्र्याउन छुट्टै कम्पनी

चिनियाँ कम्पनीसँगको साझेदारीमा जलविद्युत्मा लगानी भित्र्याउन बुधबार नै एससिआइजी इन्टरनेशनल नेपाल हाइड्रोपावर डेभलपमेन्ट कम्पनी दर्ता गरिएको छ । यो कम्पनीमा बिपिसीको २० र बाँकी चिनियाँ कम्पनीको सेयर हुनेछ ।

उक्त कम्पनीमा बिपिसीले १ अर्ब ९० करोड रुपैयाँ पुँजी राखिसकेको छ । मुख्य साझेदार एससिआइजीको ६२ प्रतिशत, सिएक्स आइजीको १५ प्रतिशत र क्युवाइसीको १२ प्रतिशत सेयर हुने बिपिसीले जानकारी दिएको छ । कम्पनीले सुरुमा सय मेगावाटको तल्लो मनाङ मर्स्याङ्दी लगानी गर्नेछ । भविष्यमा अन्य सहायक कम्पनी गठन गरेर अर्धजलाशय आयोजनामा लगानी गर्ने लक्ष्य रहेको बिपिसीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत उत्तरकुमार श्रेष्ठले बताए ।

श्रोत: उर्जा खबर, २०१४/०८/०९

राहुघाटको सिभिल निर्माणको ठेक्का सम्झौता

नेपाल विद्युत प्राधिकरणले ४० मेगावाटको राहुघाट जलविद्युत आयोजनाको सिभिल निर्माणको ठेक्का भारतको जयप्रकाश एसोसियेट्स कम्पनीलाई दिएको छ । प्राधिकरणले इन्जिनियरिङ, प्रोक्युरमेन्ट एण्ड कन्ट्र्याक्ट (इपिसी) मोडलमा आयोजनाको सिभिल तथा हाइड्रोमेकानिकल वक्सको जिम्मा उक्त कम्पनीलाई दिएको हो ।

राहुघाटको ठेक्का सम्झौतामा बुधबार हस्ताक्षर भएको आयोजना प्रमुख श्रीराम पाण्डेले बताए । पाण्डेका अनुसार ठेक्का सम्झौता स्वीकृतिका लागि भोली शुक्रबार भारतीय एक्जिम बैंकमा पठाइने भएको छ ।

बैंकले एक महिनाभित्र स्वीकृत गरेर पठाउने पनि उनले बताए । ९ अर्ब रुपैयाँ लागत अनुमान गरिएको आयोजनामा भारतीय एक्जिम बैंकको ऋण ८० प्रतिशत तथा प्राधिकरणको २० प्रतिशत लगानी रहनेछ । अबको २ महिनाभित्रमा निर्माण सुरु गरेर ४ वर्षमा पूरा गर्ने लक्ष्य छ ।

१४ प्रतिशत निर्माण सकिएको आयोजना ७ वर्षमा पनि पूरा नभएपछि प्राधिकरणले अघिल्लो ठेकेदार

आइभीआरसीएलसँग सम्झौता तोडेको थियो । सम्झौता तोडेर ३२ मेगावाटको आयोजनाको क्षमता विस्तार गरी ४० मेगावाटमा निर्माण गर्न लागिएको हो ।

आयोजना म्याग्दी जिल्लामा पर्दछ ।

श्रोत: १२खरी डटकम्, २०७४/०८/०७

बुटवल पावर कम्पनीले गर्यो नयाँ इतिहासको स्थापना

बुटवल पावर कम्पनी लिमिटेड (बिपिसि) ले चीनका तीन प्रमुख कम्पनीहरूसँग साझेदारी गरेर नेपालको हाईड्रोपावर विकासमा नयाँ इतिहासको स्थापना गरेको छ ।

मंसिर ६ गतेका दिन काठमाडौंको सोल्टी क्राउन प्लाजामा आयोजित एक ईभेन्ट मार्फत बुटवल पावर कम्पनीले उक्त साझेदारीको घोषणा गरेको हो ।

बुटवल पावर कम्पनी लगायत चीनका तीन प्रमुख हाईड्रोपावर कम्पनी सिचुवन प्रोभिन्सल इन्भेष्टमेन्ट ग्रुप कम्पनी लिमिटेड, चेङ्गदु सिंचेन इन्भेष्टमेन्ट ग्रुप कम्पनी लिमिटेड र छिमयूआन इन्जिनियरिङ्ग कन्सल्टिङ्ग कम्पनी लिमिटेड बीच भएको यस साझेदारीको सुरुवात गण्डकी अञ्चलको उच्च हिमाली क्षेत्रमा अवस्थित तल्लो मरुयाङ्गदी हाईड्रोपावर प्रोजेक्टबाट हुनेछ ।

उक्त प्रोजेक्ट १०० मेगावाट भन्दा बढी क्षमता रहने छ र निकट भविष्यमा थप अरु प्रोजेक्टहरूको पनि विकास हुने कुरा कम्पनीले जनाएको छ ।

श्रोत: १२खरी इट्कम्, २०१४/०८/०९

चमेलियाबाट विद्युत् उत्पादन शुरु

दार्चुलाको बलाँचदेखि कैलालीको अतरिया सवस्टेसन जोड्ने १३२ केभीे प्रसारण लाइनमा आजदेखि विद्युत् प्रभाव भएको आयोजनाले जनाएको छ ।

सन् २००७ देखि निर्माण कार्य शुरु भएको ३० मेगावाट क्षमताको चमेलिया जलविद्युत् आयोजनाको झण्डै १० वर्षपछि आजदेखि प्रसारण शुरु भएको आयोजना प्रमुख अजय दाहालले जानकारी दिए ।

आयोजनाले गत भदौमा परीक्षण गरिएको प्रसारण लाइनलाई आज चार्ज गरेको हो । प्रसारण लाइनमा प्रयोग भएका टावर, तार लगायतका अन्य संरचना नछुन आयोजनाले सूचनामार्फत सबैमा जानकारी गराएको छ । एक सय १३१ किलोमिटर लामो सो प्रसारण लाइनमा कूल ४१२ वटा टावर रहेका छन् ।

तत्काल सिंगल सर्किटबाट चमेलियाबाट उत्पादित बिजुली राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोडिएको आयोजना प्रमुख दाहालले बताए । चमेलिया आयोजनाका लागि निर्माण गरिएको प्रसारण लाइन डबल सर्किट बनेपछि चमेलिया, पश्चिम सेती जलाधार क्षेत्रमा निर्माणाधीन अन्य साना-ठूला जलविद्युत् आयोजनाबाट उत्पादित बिजुली पनि राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोड्न सहज हुने उनले बताए ।

सन् २००७ मा निर्माण शुरु गरी सन् २०११ को डिसेम्बरमा निर्माण सम्पन्न गरी बिजुली उत्पादन गर्ने लक्ष्य राखिएको थियो । सो समयमा काम सम्पन्न हुन नसकेपछि उक्त समयसिमा सन् २०१७ को डिसेम्बर पुऱ्याइएको थियो । चमेलिया जलविद्युत् आयोजनाबाट निर्माण शुरु भएको १० वर्षपछि बिजुली बलेको हो ।

चमेलिया जलविद्युत् आयोजनाको शुरुको अनुमानित लागत आठ अर्ब ५० करोड थियो तर झण्डै १० वर्षको अवधिसम्म १५ अर्ब ५० करोडभन्दा बढी खर्च भएको छ । आयोजनाको सिभिलतर्फको काम सन् २००७ मा र इलेक्ट्रोमेकानिकल, हाइड्रोमेकानिकल तथा प्रसारण लाइनको काम सन् २००९ को मे महिनाबाट शुरु गरिएको थियो । प्रसारण लाइनतर्फ भने दार्चुलाको बलाँचदेखि कैलालीको अतरियासम्मको १३१ किलोमिटर दूरीमा ४१२ टावर निर्माण गरिएका छन् । सिभिलतर्फ चिनियाँ कम्पनी गेजुवाले काम गरेको थियो भने इलेक्ट्रोमेकानिकल तथा प्रसारण लाइनको काम कोरियन कम्पनी कोरिया हाइड्रो एण्ड न्युक्लियर पावर कम्पनीले गरेको आयोजनाले जनाएको छ । चमेलिया सरकारको पूर्ण लगानीमा निर्माण भएको हो ।

श्रोत: १२खरी इटकम्, २०१४/०८/०९

ऊर्जासम्बन्धी सम्मेलन काठमाडौंमा सुरु

नेपालमा पहिलोपटक भविष्यलाई ऊर्जा, सामग्री, प्रविधि र पर्यावरणसम्बन्धी दुईदिने अन्तर्राष्ट्रिय सम्मेलन आजदेखि सुरु भएको छ ।

मित्रकुञ्ज नेपाल, नेपाल विज्ञान तथा प्रविधि प्रतिष्ठान (नाष्ट), रुसी सांस्कृतिक तथा विज्ञान केन्द्र र इन टेह डोर्न रसियाको संयुक्त आयोजनामा सुरु भएको सम्मेलन बिहीबारसम्म चल्नेछ ।

सम्मेलनको उद्घाटन गर्दै नाष्टका उपकुलपति प्रा डा जीवराज पोखरेलले विकसित मुलकले अल्पविकसित मुलुकमा ऊर्जा र विज्ञानका क्षेत्रमा सहयोग गर्नुपर्ने धारणा राखे ।

पूर्व मन्त्री गणेश साहले कार्बन कम उत्सर्जन कम गर्ने एवम् वातावरणमैत्री नवीकरणीय ऊर्जा प्रविधि आजको आवश्यकता भएको उल्लेख गर्दै नेपाल र रसियाका वैज्ञानिकले संयुक्तरूपमा काम गरी सहकार्य अभिवृद्धि गर्नुपर्नेमा जोड दिए ।

सो अवसरमा नेपालका लागि रसियाली राजदूत आन्द्रेई बुधानिक, रसियन सांस्कृतिक तथा विज्ञान केन्द्रका निर्देशक स्तानिस्लाभ सिमाकोभ र इन टेह डोर्नका अध्यक्ष युरी इभानोभिचले पनि शुभकामना दिएका थिए ।

सम्मेलनमा रसिया र बेलारुसबाट आएका १५ जना तथा नेपालका तर्फबाट छ जना विज्ञले प्रस्तुत गर्ने कार्यपत्रमाथि छलफल हुनेछ ।

नेपालमा भएका ऊर्जा शक्तिको परिचय गराउने साथै नेपाल विज्ञान प्रतिष्ठान र रसियन विज्ञान प्रतिष्ठानबीच सम्बन्ध बढाउने एवम् कार्य गर्ने वातावरण बनाउने उद्देश्यले आयोजना गरिएको सो सम्मेलनमा विभिन्न मन्त्रालय, विभाग, परामर्श दातृ संस्था गरी करिब १०० जनाको सहभागिता छ ।

श्रोत: कारोबार, २०७४/०८/०७

चिनियाँ लगानीको पहिलो जलविद्युत् कम्पनी खुल्यो

भीम गौतम

नेपालको जलविद्युत् आयोजनामा लगानी गर्न चिनियाँ कम्पनीको ८० प्रतिशत सेयर रहने गरी 'सीजीआईजी इन्टरनेसनल नेपाल हाइड्रो डेभलपमेन्ट कम्पनी' स्थापना भएको छ । बुटवल पावर कम्पनी (बीपीसी)को २० प्रतिशत तथा तीन चिनियाँ कम्पनीको ८० प्रतिशत सेयर स्वामित्व रहनेगरी जलविद्युत् आयोजनामा लगानी गर्नका लागि कम्पनी स्थापना भएको हो ।

कम्पनीमा चिनियाँ सीजीआईजीको ६२ प्रतिशत, सीएक्सआईजीको १५ प्रतिशत र क्यूवाईईसीको १२ प्रतिशत रहने बीपीसीका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत उत्तरकुमार श्रेष्ठले जानकारी दिए । “बुधबारमात्र तीन चिनियाँ कम्पनी र बीपीसीको संयुक्त सेयर रहेको जलविद्युत् लगानी कम्पनी उद्योग मन्त्रालय अर्न्तगतको कम्पनी रजिष्ट्रार कार्यालयमा दर्ता भएको छ,” उनले भने । नेपालको जलविद्युत् आयोजनामा लगानी गर्नका लागि चिनियाँ ठूला कम्पनी र नेपाली निजी कम्पनी मिलेर स्थापितको यो पहिलो कम्पनी हो । यसअघि कम्पनी खडा गरेर ५० मेगावाटको माथिल्लो मस्याङ्दी लगायतका जलविद्युत् आयोजना चिनियाँ कम्पनीले निर्माण गरिसके पनि लगानी कम्पनीको रूपमा निजी कम्पनीसँग चिनियाँ कम्पनीले संयुक्त रूपमा खडा गरेको भने यो पहिलो हो । अधिकृत पुँजी १ अर्ब ९० करोड रहेको कम्पनीले ५ वर्षभित्र २ खर्ब बराबरको जलविद्युत् आयोजनामा लगानी गर्ने लक्ष्य राखेको बीपीसी सञ्चालक समितिका अध्यक्ष पद्मज्योतीले जानकारी दिए । “पाँच वर्षभित्र एक हजार मेगावाट जलविद्युत् आयोजनामा लगानी गर्ने गरी चिनियाँ कम्पनी र बीपीसी मिलेर लगानी कम्पनी निर्माण भएको छ,” उनले भने, “पहिलो चरणमा एक सय मेगावाटको तल्लो मस्याङ्दी जलविद्युत् आयोजना निर्माण गर्ने लक्ष्य राखिएको छ ।” तल्लो मस्याङ्दीका लागि सीजीआईजी इन्टरनेशनल नेपाल हाइड्रो डेभलपमेन्ट कम्पनीले स्पेशल पर्पस भेइकल (एसपीभी) आधारमा सहायक कम्पनी निर्माण गरेर अघि बढ्ने लक्ष्य राखेको छ । बीपीसीका अध्यक्ष ज्योतीका अनुसार संयुक्त कम्पनीको रकम जलविद्युत् आयोजनाको स्वैपुजी (इक्विटी)का लागि खर्च गरिने तथा चिनियाँ कम्पनीमार्फत ऋण ल्याएर १ हजार मेगावाटसम्मका जलाशय र पिकिड नदी प्रवाहमा आधारित (आरओआर) योजना निर्माण गर्ने लक्ष्य राखिएको छ । बुधबार राजधानीमा आयोजित कार्यक्रममा राष्ट्रिय योजना आयोगका सदस्य डा. अरविन्दकुमार मिश्र, ऊर्जासचिव अनुपकुमार उपाध्याय तथा तीन चिनियाँ कम्पनीका प्रतिनिधिहरूको उपस्थितिमा साझेदारीको घोषणा गरिएको थियो । कार्यक्रममा सदस्य मिश्रले नेपालको जलविद्युत् क्षेत्रमा चिनियाँ कम्पनीले आयोजनामा लगानी घोषणा सकारात्मक रहेको बताउँदै नेपालमा लगानीका लागि उपयुक्त वातावरण रहेको बताए ।

श्रोत: नयाँ पत्रिका, २०७४/०८/०७

१००० मेगावाट बिजुली निकाल्ने बिपिसीको घोषणा

उमेश पौडेल

३ खर्ब लागत लाग्ने, ३ चिनियाँ कम्पनीसँग लगानी सम्झौता –

बुटवल पावर कम्पनी (बिपिसी)ले ५ वर्षभित्र १ हजार मेगावाट बिजुली निकाल्ने घोषणा गरेको छ । कम्पनीले चीनका ३ वटा इन्भेस्टमेन्ट कम्पनीसँग मिलेर विद्युत् उत्पादन गर्ने घोषणा गरेको हो । विद्युत् उत्पादनमा कम्पनीले २ देखि ३ खर्बसम्म लगानी गर्ने अध्यक्ष पद्मज्योतिले जानकारी दिए । शुक्रबार राजधानीमा एक विशेष कार्यक्रमबीच बुटवल पावर कम्पनीसहित चार चिनियाँ कम्पनीले पहिलो प्रोजेक्टका रूपमा १०० मेगावाटको तल्लो मरूयाङ्दी जलविद्युत् आयोजना बनाउने घोषणा गरेका छन् ।

कम्पनीले चीनको सिचुवान प्रोभिन्सल इन्भेस्टमेन्ट ग्रुप, चेङ्दु सिंचेन इन्भेस्टमेन्ट ग्रुप र छिमयुआन इन्जिनियरिङ कन्सल्टेन्सी लिमिटेडसँग लगानी तथा प्राविधिक साझेदारीको घोषणा गरेको छ । यसका लागि बिपिसी र चिनियाँ कम्पनीले कम्पनी रजिस्टार कार्यालयमा एसटिआइभी इन्टरनेसनल नेपाल हाइड्रो डेभलपमेन्ट प्रालिका नाममा कम्पनी दर्ता गरेका छन् । अबको ५ वर्षमा चार कम्पनीहरूले ३ खर्ब रुपैयाँ (२ देखि ३ अर्ब अमेरिकी डलर) खर्चेर एक हजार मेगावाट बिजुलीको उत्पादन गर्ने लक्ष्य लिएको उनले बताए ।

बिपिसीले १ सय मेगावाटको तल्लो मनाङ मरूयाङ्दी र साढे ८ मेगावाटको चिनोखोला आयोजना निर्माण कार्यअघि बढाउने तयारी गरेको छ । हाल बिपिसीले ३७. ६ मेगावाटको काबेली ए र ३० मेगावाटको न्यादी जलविद्युत् आयोजना निर्माण सुरु गरेको छ । दुवै आयोजना सन् २०२० मा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य लिएको छ । कम्पनीले १२ मेगावाटको झिमरुक र ९.४ मेगावाटको आँधीखोला हाइड्रोपावर पनि सञ्चालन गरिरहेको छ ।

काबेली बनाउन करिब १० अर्ब रुपैयाँ र न्यादीमा ६ अर्ब रुपैयाँ लाग्ने विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन डिपिआरमा उल्लेख छ । काबेलीमा विश्व बैंक र अन्तर्राष्ट्रिय वित्त निगम (आइएफसी) को सहूलियत ऋण लगानी रहेको छ । नेपालमा प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी (एफडिआई) भित्र्याउन बुटवल पावर कम्पनीले पुलको भूमिका खेल्ने र नेपालको जलविद्युत् विकासमा नयाँ फड्को मार्ने अध्यक्ष ज्योतिले बताए । चीनका लगानीकर्ता कम्पनीहरू स्थानीय जलविद्युत् क्षेत्रका निकै सफल कम्पनी भएको ज्योतिले बताए ।

बिपिसीमा सांग्रिला इनर्जी लिमिटेडको ६९ दशमलव ७३ प्रतिशत सेयर छ । त्यस्तै नेपाल सरकारको ९ दशमलव १९ प्रतिशत, एसएसएनको १ दशमलव ९६ प्रतिशत, युनाइटेड मिसन टु नेपालको १ दशमलव ६९ प्रतिशत, विद्युत् प्राधिकरणको १ दशमलव ०७ प्रतिशत, एनआइडिसीको ० दशमलव ०६ प्रतिशत र एसएस नेपालले बिक्री गरेको सेयर ४ दशमलव १६ प्रतिशत रहेको छ । जसमा प्रवर्द्धकको ८७ दशमलव ८६ प्रतिशत र सर्वसाधारण तथा कर्मचारीको १२ दशमलव १४ प्रतिशत सेयर रहेको छ ।

नेपाल र चिनियाँ इन्टरप्राइज कम्पनीबीच भएको लगानीले नेपालमा चिनियाँ लगानी भित्रिने वातावरणमा सुधार हुने कम्पनीका सिइओ उत्तरकुमार श्रेष्ठले बताए । त्यस्तै, पूर्वाधार सहकार्यमा दुई देशबीचको समन्वय अझ धेरै बढेर जाने उनको भनाइ छ । १ हजार मेगावाट विद्युत् उत्पादन गर्न अधिकतम १० वर्षको समयावधि तोकिएको जानकारी दिँदै उनले भने, 'समयसीमाभित्र काम सम्पन्न गर्न बिपिसीसहित नयाँ स्थापना भएको कम्पनीसँग मजबुत सहकार्य गरेर अगाडि बढ्नेछौं ।'

श्रोत: काव्तिपुर, २०७४/०८/०७

पूर्वी पहाडको मुद्दा तमोर

शाहीमान राई

प्रदेश १ मा तमोर जलविद्युत् आयोजनाको निर्माणलाई पूर्वी पहाडी पाँच जिल्लाका उम्मेदवारले प्रमुख मुद्दा बनाएका छन् । अरुण तेस्रोपछि पूर्वी नेपालको सबैभन्दा ठूलो जलविद्युत् आयोजना हुने भएकाले आर्थिक समृद्धिका लागि यसलाई प्रमुखता दिइएको हो । नेपाल विद्युत् प्राधिकरणले सम्भाव्यता अध्ययन गरी विस्तृत सर्वेक्षण गरिरहेको ७ सय ६२ मेगावाट क्षमताको तमोर आयोजना निर्माण गर्ने पाँचथर, इलाम, ताप्लेजुङ, धनकुटा र तेह्रथुमबाट उम्मेदवार बनेका दलका नेताहरूले प्रमुख चुनावी नारा बनाएका हुन् । 'प्रदेश १ को आर्थिक समृद्धिको आधार हो,' वाम गठबन्धनका तर्फबाट प्रतिनिधिसभा सदस्य उम्मेदवार वसन्त नेम्बाङले भने, 'तमोर नदीबाट विद्युत् उत्पादन गर्ने हाम्रो मुख्य एजेन्डा हो ।'

एमाले केन्द्रीय सदस्य तथा ऊर्जा विभाग सचिवसमेत रहेका वसन्त नेम्बाङ ऊर्जा व्यवसायी हुन् । उनका प्रतिद्वन्द्वी लोकतान्त्रिक गठबन्धनका तर्फबाट उम्मेदवार नेपाली कांग्रेसका केन्द्रीय सदस्य भीष्मराज आडदेम्बेले पनि कृषि, सिँचाइ, पर्यटन र जलविद्युत् उत्पादनका निम्ति तमोर आयोजना निर्माण जरुरी ठान्दै मुख्य चुनावी मुद्दा बनाएका छन् । कांग्रेस, एमाले, माओवादी, संघीय समाजवादी फोरम, लिम्बुवानलगायत साना दलले समेत तमोरलाई प्रमुखता दिएका छन् ।

तेह्रथुमको म्याङलुङ नगरपालिकाको ओख्रे र पाँचथरको कुम्मायक गाउँपालिकाको स्यावरुम्बास्थित लुम्बुवाघाटमा दुई सय मिटर अग्लो उच्चबाँध निर्माण गरी विद्युत् उत्पादन हुनेछ । सन् १९८५ मार्चमा जापानी संस्था जाइकाले 'मास्टर प्लान स्टडी अन कोसी रिभर वाटर रिसोर्स डेभलपमेन्ट प्रोजेक्ट'

अन्तर्गत पहिलोपटक तमोर आयोजना निर्माणका लागि अध्ययन गरी प्रस्ताव पेस गरेको थियो ।

विद्युत् प्राधिकरणको प्रारम्भिक अध्ययन प्रतिवेदनले भौगोलिक स्थिति, सामाजिक प्रभाव, वातावरणीय अनुकूलता, प्राविधिक र आर्थिक हिसाबले तमोर उच्च बाँध जलविद्युत् आयोजना उपयुक्त हुने देखाएको छ ।

श्रोत: काव्तिपुर, २०७४/०८/०८

चमेलियाका लागि प्रसारण लाइन तयार

मनोज बुडु

शैल्यशिखर नगरपालिका १ बलाचमा रहेको ३० मेगावाट चमेलिया जलविद्युत् आयोजनाको विद्युत् राष्ट्रिय प्रसारणमा जोड्ने बलाच-अत्तरिया १३२ केभी प्रसारण लाइन सञ्चालन भएको छ । बलाचदेखि कैलालीको अत्तरियासम्म १३२ केभी प्रसारण लाइनको परीक्षण सम्पन्न भइसकेपछि चार्ज गर्न थालिएको चमेलिया जलविद्युत् आयोजनाले जनाएको छ ।

कैलालीस्थित अत्तरिया ग्रिडको विद्युत् प्रवाह गरेर दिउँसो १.५५ बजेबाट प्रसारण लाइन र सबस्टेसन सञ्चालन गरिएको आयोजना प्रमुख अजयकुमार दाहालले बताए ।

चमेलियाबाट विद्युत् उत्पादन सुरु गर्नुअघि प्रसारण लाइन तयारी अवस्थामा राख्न सञ्चालन गरिएको उनले बताए । चमेलियाले व्यावसायिक उत्पादन गरेको बिजुली राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोड्नका लागि प्रसारण लाइनमा करेन्ट प्रवाह गर्न थालेको छ । बिहीबार अत्तरिया सबस्टेसनबाट बलाच स्टेसनसम्म बिजुली प्रवाह गरी सो प्रसारण लाइन चार्ज गरिने कार्यक्रम छ ।

पाँच वर्ष ढिलो र झन्डै दोब्बर खर्च लागेको चमेलिया जलविद्युत् आयोजनाले प्रसारण लाइन चार्ज सुरु गरेसँगै चमेलियाबाट विद्युत् उत्पादन ढिला हुनेछ । डयामसाइडमा मर्मत कार्य बाँकी रहेकाले डिसेम्बर पहिलो साताबाट मात्रै नियमित विद्युत् प्रसारण हुने आयोजना प्रमुख दाहालले बताए । ७ नंं प्रदेशमा सरकारीस्तरबाट निर्माण भएको सबैभन्दा ठूलो आयोजनाका रूपमा रहेको चमेलिया जलविद्युत् आयोजना निर्माणको अन्तिम तयारीमा रहेको छ । चमेलियाबाट परीक्षण उत्पादन सुरु भएको दिनदेखि नै यो प्रसारण लाइनमार्फत राष्ट्रिय प्रणालीमा जोडिने आयोजनाले जनाएको छ ।

प्रदेश नंं. ७ मा बलाच-अत्तरिया महाकाली करिडोरलाई उत्तर दक्षिणमा जोड्ने पहिलो र एक मात्र प्रसारण लाइन हो । प्रसारण लाइनको डबल सर्किट टावर निर्माण गरिएको भए पनि अहिले सिंगल सर्किट लाइन मात्र जडान गरेर सञ्चालन गरिएको छ । डबल सर्किट लाइन जोड्ने काम चालु आर्थिक वर्षभित्रै सुरु गर्ने आयोजनाको तयारी रहेको छ ।

प्रसारण लाइन तयार भएपछि अहिले वैकल्पिक रूपमा ३३ केभी लाइनमा जोडिएको ८.५ मेगावाटको नौगाड जलविद्युत् केन्द्रको विद्युत् जोड्न आवश्यक प्रक्रिया पूरा गर्न अपी पावर कम्पनीलाई पत्राचार गरिएको दाहालले बताए ।

यो प्रसारण लाइन सञ्चालन भएपछि चमेलियासहित निजी क्षेत्रले निर्माण गरिरहेको २ सय मेगावाट विद्युत् राष्ट्रिय प्रसारणमा जोड्ने बाटो खुलेको छ । प्रसारण लाइनमा चमेलियासहित ८६ मेगावाटको चमेलिया छतिसगाड, ४० मेगावाटको माथिल्लो चमेलिया, ८.५ मेगावाटको नौगाड र ५४ मेगावाटका कालंगा गाडका आयोजना निर्माणको तयारी छन् ।

ठेकेदार र सरकारी पक्षबाट भएको ढिलाइका कारण आयोजनाको लागत सुरुमा अनुमान गरिएभन्दा दोब्बर पुगेको छ । ८ अर्ब अनुमान गरिएको आयोजनामा १५ अर्ब ६० करोड रुपैयाँमा आयोजनाले निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न लागेको हो ।

सन् २००७ मा सुरु भएको परियोजनाको सुरुको अनुमानित लागत मूल्य ८ अर्ब ५० करोड रुपैयाँ थियो । ठेकेदार कम्पनी चाइनाको गेजुवा ग्रुप (सीजीजीसी) र विद्युत् प्राधिकरणबीच सम्झौता हुँदा निर्माण कार्य सन् २०११ मा सम्पन्न गर्ने लक्ष्य थियो ।

ठेकेदार कम्पनी, परामर्शदाताको लापरबाही र सरकारी बेवास्ताले परियोजनाको निर्माण कार्यमा ढिलाइ भएको आयोजनाले जनाएको छ ।

श्रोत: नयाँ पत्रिका, २०७४/०८/०८

यसरी भयो माथिल्लो तामाकोसीको सुरुङ ब्रेक थु

दोलखाको लामाबगरमा बन्दै गरेको राष्ट्रिय गौरवको ४५६ मेगावाट क्षमताको माथिल्लो तामाकोशी जलविद्युत् आयोजनाको निर्माण करिब अन्तिम चरणमा पुगेको छ । यहीक्रममा गत आइतबार मुख्य सुरुङको ब्रेक थु भएको छ । अर्को वर्षको मंसिर महिनाबाटै राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा विद्युत् जडान गर्नेगरी आयोजनाले सुरुङ र पावरहाउसको कंक्रीटिङ, टर्बाइन जडान, सुरुङभित्र स्टिल लाइनिङ, पेनस्टक जडानलगायतका काम तीव्र रूपमा गरिरहेको छ । हाइड्रोमेकानिकल, इलेक्ट्रोमेकानिकल र सिभिल निर्माणमा संलग्न ठेकेदारहरूले समयमै काम सम्पन्न गरे आयोजना तोकिएको समयमा निर्माण सम्पन्न हुने भएको छ । आयोजनाको मुख्य सुरुङ कसरी ब्रेक थु भयो र कामको प्रगति कहाँ पुग्यो भन्नेबारे आयोजनाका प्रवक्तासमेत रहेका वातावरविज्ञ गणेशप्रसाद न्यौपानेले यसरी बताए :

गणेशप्रसाद न्यौपाने

प्रवक्ता, माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजना

यसरी भइरहेको छ काम

माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनाको काम चारवटा लटमा भइरहेको छ । पहिलो लटमा सिभिल निर्माणको काम चिनियाँ कम्पनी सिनो हाइड्रोले गरिरहेको छ । यसले ड्याम बनाउने, बालुवा थिग्राउने, डिसेन्डिङ वे बनाउने, सुरुङ बनाउने तथा पावरहाउस बनाउने काम गरिरहेको छ । दोस्रोमा हाइड्रोमेकानिकल इक्विपमेन्ट जडानको काम भारतीय कम्पनी टेक्स म्याको रेल एन्ड इन्जिनियरिङ कम्पनीले गरिरहेको छ । यसले ड्यामहरूमा स्टकब्लेड गेट राख्ने, पेनस्टकमा स्टिल लाइनिङको काम गरिरहेको छ ।

त्यस्तै तेस्रोमा इलेक्ट्रोमेकानिकलसम्बन्धी सम्पूर्ण सामग्रीको आयात तथा जडानको काम अस्ट्रियन कम्पनी एन्ड्रिज हाइड्रोले गरिरहेको छ । यसले जेनेरेटर, ट्रान्सफर्मरलगायतका अन्य उपकरणको जडान गर्ने काम गरिरहेको छ । चौथोमा भने प्रसारण लाइन र सबस्टेसन निर्माणको काम भइरहेको छ । यसको काम भारतको केड्सी इन्टरनेसनल कम्पनीले गरिरहेको छ ।

यसरी भयो सुरुङ ब्रेक थु

माथिल्लो तामाकोसीको सुरुङको कुल लम्बाइ १८ किलोमिटर हो । जसमा मूल सुरुङ ८ दशमलव ४ किलोमिटरको हेडरेस सुरुङ छ । जुन ड्यामदेखि भैंसेसम्मको स्थान हो । यसको ब्रेक थु २०७० सालमै भएको थियो । भैंसेदेखि गंगोरडाँडासम्मको बीचको ५ किलोमिटर सुरुङको बीचमा सहायक अडिट सुरुङ नभएका कारण यसलाई हामीले एकदमै क्रिटिकल सेक्सनमा राखेका थियौं । यसको निर्माण कार्य पनि २०७२ सालमा सुरु भएर २०७४ मंसिर २ गते सम्पन्न भएको छ । जसमध्ये ३,१०८ मिटर एकातर्फबाट खनियो भने बाँकी १,८९२ मिटर अर्कोतर्फबाट खनिएको थियो । यो सुरुङको ब्रेक थु ऊर्जासचिव अनुपकुमार उपाध्यायको आदेशअनुसार सिनो हाइड्रोका कर्मचारीले गरेका हुन् । उनीहरूले सुरुङमा बम पड्काएर ब्रेक

थु गरेका थिए । यसमा तत्काल लाइनिङको काम सुरु हुन्छ र करिब ९०० मिटर मुख्य सुरुङको लाइनिङ र कंक्रीटिङ सम्पन्न गर्न करिब १० महिना लाग्नेछ । सुरुङ निर्माण गर्दा हामीले विभिन्न तरिकाले अडिट टनेलहरूको निर्माण गरेका छौं । जसले मुख्य सुरुङ खन्न सहज बनाइदिएको छ । काम छिटो सम्पन्न गर्न हामीले आवश्यकताअनुसार सुरुङहरूको विकास गरेका छौं र सोहीअनुसार काम भइरहेको छ ।

माथिल्लो तामाकोसी जलविद्युत् आयोजनाको काम चारवटा लटमा भइरहेको छ । दोस्रो लटमा काम गरिरहेको टेक्स म्याको रेल एन्ड इन्जिनियरिङबाहेक अरु सबैले अपेक्षाकृत रूपमै काम गरिरहेका छन् । गत आइतबार २ मंसिर २०७४ मा मुख्य सुरुङको ब्रेक थु भएसँगै आयोजना तोकिएको समयमा सम्पन्न भएर २०७५ को मंसिरबाट राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा विद्युत् जडान हुनेमा लगभग ढक्क भएका छौं ।

पावरहाउस स्वचालित सञ्चालन

हामीले पावरहाउसको नियन्त्रण गर्नका लागि अटोमेटिक मेसिन र उपकरणको व्यवस्था गरेका छौं । पावर हाउस सञ्चालन गर्न करिब १ किलोमिटर भित्र रहेको पावरहाउस पुग्नु पर्दैन । बाहिरैबाट भित्रका सम्पूर्ण गतिविधि नियन्त्रण गर्न सकिन्छ । ड्यामबाट पानीको मात्रा नियन्त्रण गर्ने, सुरुङभित्रको पानीको बहाव नियन्त्रण गर्ने, पावरहाउसभित्र हुने काम र अधिकतम क्षमतामा आवश्यकताअनुसार विद्युत् उत्पादन स्वचालित उपकरणहरूको प्रयोगबाट हुने प्रविधि जडान तथा व्यवस्था मिलाइएको छ ।

भूकम्पबाट धेरै पाठ सिकियो

अघिल्लो वर्षको विनाशकारी भूकम्पबाट हामीले धेरै कुराको ज्ञान पाएका छौं । भूकम्पले सामान्यतया जमिनको सतहमा धेरै असर पार्ने रहेछ । जमिनभित्र भने सतहमा भन्दा धेरै कम असर पर्ने रहेछ । त्यही भएर हामीले आयोजनाको करिब ७० प्रतिशत काम जमिनभित्र गरेका छौं । त्यसैले त्यत्रो ठूलो भूकम्पमा पनि हाम्रो भूमिगत पावरहाउस र सुरुङमा खासै क्षति भएन । जति क्षति भयो, हाम्रो आयोजनास्थलसम्मको प्रवेशमार्गमा भयो । प्रसारण लाइन र सडकमा धेरै क्षति भयो । हाम्रो कन्ट्रोल बिल्डिङ बाहिर थियो तर हामीले परिवर्तन गरेर सुरुङभित्र बनाउने निर्णय गरेर भूमिगत बनाएका हौं । अब अघिल्लो वर्षको जत्रै भूकम्प आयो भने पनि आयोजनामा त्यति धेरै क्षति हुँदैन ।

वातावरणीय मुद्दाहरू टुंगो लागिस्क्यो

हाल आयोजना निर्माणका लागि कुनै पनि त्यस्तै ठूलो वातावरणीय समस्या रहेको छैन । आयोजनाको वातावरणीय मूल्यांकनले निर्दिष्ट गरेअनुसार हामीले समाज र वातावरणका क्षेत्रमा काम गरिरहेका छौं । आयोजना र प्रसारण लाइनको निर्माणअन्तर्गत वातावरणीय कामका लागि ४० करोड रुपैयाँ छुट्याइएको थियो र सो रकमको खर्च भइरहेको छ । जसअन्तर्गत सडकको विकास, ग्रामीण विद्युतीकरण, साक्षरता कार्यक्रमलगायतका कामहरू सञ्चालन भइरहेका छन् । हामीले सुरुमा ४० करोडमा विनियोजन गरेकोमा ५ करोड थप गरेर ४५ करोड रुपैयाँ सामाजिक उत्तरदायित्व बहनमा खर्च गर्ने भनेका छौं । त्यसमा करिब १५ करोड जग्गा अधिग्रहणमा र अधिकांश रकम ग्रामीण विद्युतीकरणमा खर्च हुनेछ । आयोजनाले साविकका ७ वटा गाविसमा पूर्णरूपमा विद्युतीकरणको काम गर्नेछ । त्यसको अलावा शिक्षा, स्वास्थ्य,

सञ्चार, खानेपानी, सडक, पर्यटक पदमार्गको क्षेत्रमा पनि खर्च भइरहेको छ । जनताको माग र चाहनाबमोजिम हामीले सम्बन्धित निकायहरूसँग समन्वय गरेर कुनै पनि कार्यक्रममा डुब्लिकेसन नहुने गरी अगाडि बढाएका छौं ।

ठेकेदार कम्पनीलाई घचघच्याइरहेका छौं

लट १ अन्तर्गत काम गरिरहेको चिनियाँ सिनो हाइड्रोले सन्तुष्ट तरिकाले काम गरिरहेको छ । लट २ अन्तर्गत रहेको भारतीय कम्पनीले तोकिएअनुसार काम गर्न सकिरहेको छैन । यो कम्पनीको व्यवस्थापनमा समस्या देखिएको छ । साइटमा बस्नेले कुनै पनि स-साना कुराको निर्णयसमेत गर्न सकिरहेको छैन । हरेक कामका लागि भारतमा रहेको मुख्य कार्यालयलाई सोध्नुपर्ने देखिएको छ । मुख्य कार्यालयले एउटा निर्णय गर्न १० दिनसम्म लगाउने गरेको पाइएको छ । अर्को उसले पर्याप्त जनशक्ति ल्याउन वा अफर गर्न पनि सकिरहेको छैन । लट ३ ले भने धेरै राम्रो काम गरिरहेको छ । उसले हामीले तोकेको समयसीमाभित्र काम सम्पन्न गर्ने योजनासहित नै काम गरिरहेको छ । त्यस्तै लट ४ को ठेकेदारले पनि प्रसारण लाइनको टावर निर्माणको काम अपेक्षाकृत रूपमै गरिरहेको छ भने सबस्टेसन निर्माणको कामचाहिँ सुरु गर्न सकिरहेको छैन । पहिले जग्गा प्राप्ति गर्न केही समस्या रहेको थियो, तर अहिले विद्युत् प्राधिकरणले त्यो मुद्दालाई किनारा लगाउँदै जग्गा प्राप्ति गरिदिएको छ ।

आयोजना समयमै सम्पन्न हुन्छ

अब सिभिलतर्फका ठेकेदारहरूले ९ सय मिटर लामो मुख्य सुरुडमा लाइनिङको कामतर्फ ध्यान दिनेछन् । यसका लागि १० महिना लाग्छ । त्यसपछि हाइड्रोमेकानिकल उपकरणको ठेक्का पाएको भारतीय कम्पनीले काम गर्छ । द्रुत नभए पनि स्टिल लाइनिङको काम सुरु भइसकेको छ । उसले कति स्पिडमा काम गर्न सक्छ, अब आयोजना त्यसैमा निर्भर छ । त्यो कम्पनीले लामोसाँघु-चरिकोट र चरिकोट-सिंगटी सडकखण्ड धेरै समयदेखि निर्माणाधीन रहेका कारण हाइड्रोमेकानिकल उपकरण ल्याउन नसकेको बताएको छ । आयोजनाका धेरै गह्रौं उपकरण नै हाइड्रो मेकानिकल सामान हो । उपकरण ढुवानीमा समस्या पर्‍यो भने आयोजना निर्माण सम्पन्न हुने मितिमा असर पर्छ । यसको अलावा अहिले निर्माणमा दक्ष कामदारको पनि केही कमी देखिएको छ । हामीले यो समस्या हटाउन निर्देशन दिइसकेका छौं । अबको हाम्रो हिसाबमा २०७५ सालमा माथिल्लो तामाकोसीको बिजुली राष्ट्रिय प्रसारण लाइनमा जोडिन्छ । हाम्रो योजना पहिलो महिनामा एउटा युनिट सञ्चालनमा ल्याउने र बाँकी प्रत्येक महिनामा एक-एक वटा युनिट सञ्चालन गर्ने हो । सोही योजनाअनुसार काम भइरहेको छ । यदि त्यसो भएन भने पनि आगामी ड्राई सिजनमा हामी जसरी पनि तामाकोसीको विद्युत् ल्याएर प्रसारण लाइनमा जोड्ने नै छौं ।

श्रोत: नयाँ पत्रिका, २०७४/०८/०८

अरुण तेस्रोको काम अगाडि बढ्यो

उमेश पौडेल

पहिलो प्याकेजअन्तर्गतको ठेक्का जेपी कन्स्ट्रक्सनलाई –

बहुप्रतिक्षित ९ सय मेगावाटको अरुण तेस्रो जलविद्युत् आयोजना निर्माण गर्ने जिम्मा पाएको भारतीय कम्पनी एसजेभिएन सतलजले पहिलो चरणको ठेक्का प्रक्रियाको काम अगाडि बढाएको छ । अरुण तेस्रो जलविद्युत् आयोजनाको बाँध, डाइभर्सन टनेल, ३ दशमलव २ किलोमिटरको मुख्य हेडबक्स सुरुड तथा अन्य सहायक संरचनाको निर्माण गर्न सतलजले भने भारतको जयप्रकाश (जेपी) कन्स्ट्रक्सनलाई जिम्मा दिएको छ । एसजेभिएन भारतको केन्द्रीय सरकार र हिमाञ्चल प्रदेश सरकारको संयुक्त लगानी भएको सरकारी कम्पनी हो । कम्पनीले सेप्टेम्बर २२ मा जेपी कन्स्ट्रक्सनलाई आशयपत्र (एलओआई) दिएको थियो ।

आशयपत्र दिएको दुई महिनापछि नोभेम्बर १४ मा सतलजले जेपीलाई ठेक्का दिने सम्झौता गरेको हो । दुवै कम्पनीबीच अघिल्लो हप्ता संखुवासभाको खाँदबारीमा पहिलो फेजअन्तर्गत १८ अर्ब रुपैयाँबराबरको भौतिक संरचना निर्माण गर्ने सम्झौता भएको एसजेभिएन अरुण ३ हाइड्रोवावर डेभलपमेन्ट कम्पनीका नेपाल आवासीय प्रतिनिधि हरेराम सुवदीले बताए ।

सम्झौताअन्तर्गत जेपीले पहिलो प्याकेजमा आयोजनाको बाँध र ३ दशमलव २ किलोमिटर लामो मुख्य सुरुड, हेडबक्स सुरुड तथा ड्याम निर्माण गर्नेछ । कम्पनीले सम्झौता भएसँगै आयोजना निर्माणस्थलमा काम सुरु गरिसकेको उनले बताए । यसअघि अघिल्लो महिना लगानी बोर्डको बैठकले आयोजनाको समय ६ महिना थप गरेको थियो । प्रधानमन्त्री शेरबहादुर देउवाको अध्यक्षतामा बसेको लगानी बोर्डको बैठकले माथिल्लो कर्णालीसहित अरुण तेस्रोलाई ६ महिना समय थप गर्ने निर्णय गरेको थियो ।

सतलजले आयोजना निर्माणका लागि ४ प्याकेजमा काम अगाडि बढाएको छ । जसअनुसार पहिलोमा ड्याम, डाइभर्सन सुरुड र हेडबक्स रहेको छ । दोस्रो प्याकेजमा विद्युत्गृह निर्माण तथा ८ किलोमिटर सुरुड निर्माण, तेस्रोमा इलेक्ट्रोमेकानिकलको काम र चौथो प्याकेजमा हाइड्रोमेकानिकल र प्रसारणलाइनको काम गर्ने जनाएको छ । पहिलो प्याकेजको ठेक्का भइसकेको र बाँकीको तीनवटा प्याकेज भने प्रक्रियामा रहेको सुवदीले जानकारी दिए । पहिलो प्याकेजको काम सुरु भएसँगै दोस्रो प्याकेजको पावरहाउस विडिडको काम अगाडि बढिसकेको छ ।

आयोजना संखुवासभा र भोजपुर जिल्लाको सिमाना भएर बग्ने अरुण नदीमा पर्छ । आयोजना निर्माणका लागि अघिल्लो वर्ष नै भारत सरकारले ९१ अर्ब रुपैयाँ बजेट उपलब्ध गराएको थियो । विस्तृत परियोजना प्रतिवेदन (डिपिआर) अनुसार आयोजनाको कुल लागत १ खर्ब १६ अर्ब अनुमान गरिएको छ । कम्पनीले भारत र बंगलादेशलाई विद्युत् बिक्री गर्ने योजना बनाएको छ । आयोजनाको सम्झौताअनुसार नेपालले २ सय मेगावाट बिजुली सितैमा पाउनेछ ।

नेपालका सिइओ परिवर्तन

सतलजको नयाँ सिइओका रूपमा सतिशकुमार शर्मा नेपाल आएका छन् । यसअघि सतलजले नेपालका लागि कम्पनीका सिइओको जिम्मेवारी सुरेशचन्द्र अग्रवाललाई दिएको थियो । उनको कामप्रति असन्तुष्टि जनाउँदै कम्पनीले हालै उनलाई दिल्ली फिर्ता बोलाएको छ । नेपाल सरकारका प्रतिनिधिसँग समन्वयकारी भूमिका निर्वाह गर्न नसकेको आरोप लगाउँदै उनलाई फिर्ता बोलाएको हो ।

चमेलियाको विद्युत् राष्ट्रिय प्रसारणलाइनमा जोड्न सबस्टेसन चार्ज

हिउँदको लोड व्यवस्थापन गर्न महत्वपूर्ण मानिएको चमेलिया जलविद्युत् आयोजनाको प्रसारणलाइन र सबस्टेसन चार्ज गरिएको छ । अत्तरिया चमेलियाको १ सय ३२ केभिए प्रसारणलाइनमा बिहीबार विद्युत् चार्ज भएको आयोजनाका प्रमुख अजयकुमार दाहालले बताए । विद्युत् उत्पादन हुने समय नजिकिँदै गएपछि बिहीबार प्रसारणलाइनमा विद्युत् चार्ज गरिएको हो । ३० मेगावाट क्षमताको चमेलिया माघभिन्न राष्ट्रिय प्रसारणलाइनमा जोड्ने लक्ष्यका साथ अन्तिम चरणको काम भइरहेको छ । सन् २०१० देखि निर्माण सुरु भएको यो प्रसारणलाइन एक महिनाअघि निर्माण सम्पन्न भएको थियो । दार्चुलाको बलाँचदेखि कैलालीको अत्तरिया सबस्टेसनसम्म प्रसारणलाइनको लम्बाइ १ सय ३१ किलोमिटर रहेको छ ।

माघको पहिलो साताभिन्नै विद्युत् निकालेर प्रसारणलाइनमा जोड्ने प्रयास भइरहेको दाहालले बताएका छन् । जसका लागि सुरुडभिन्न पानीको बहाव राखेर पुनः एकपटक परीक्षण उत्पादन गर्ने योजना रहेको उनले बताए । यसअघि नै चमेलियाको विद्युत् उत्पादन गरी राष्ट्रिय प्रसारणलाइनमा जोड्ने भने पनि समयमा निर्माण सम्पन्न नभएका कारण प्रसारणलाइन र सबस्टेसनको चार्ज गरिएको थिएन । आयोजनाको निर्माण चाइना गेजुवा ग्रुप अफ पावर कम्पनी (सिजिजिसी) निर्माण गरिरहेको छ । प्रतिमेगावाट ५० करोडभन्दा धेरै लागत भइसकेको यो आयोजनाको कुल लागत १५ अर्ब ६ करोड रुपैयाँ पुगिसकेको छ ।